

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

3

SIRA SAYISI: 226

Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili Tokat Milletvekili Özlem Zengin ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekilleri Manisa Milletvekili Erkan Akçay, Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül ile 5 Milletvekilinin İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3050) ve Adalet Komisyonu Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
“http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic”
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/3050 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı 4
- Katılma Yazıları.....4
- Genel Gerekçesi 5
- Madde Gerekçeleri 7

• Adalet Komisyonu Raporu 10

• Muhalefet Şerhleri.....15

• Teklif Metni.....50

• Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin.....50

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz ve gerekçesi ekte sunulmaktadır.

Gereğini arz ederiz.

<i>Özlem Zengin</i>	<i>Erkan Akçay</i>
Tokat	Manisa
<i>Muhammed Levent Bülbül</i>	<i>Fatih Şahin</i>
Sakarya	Ankara
<i>Abdullah Güler</i>	<i>Ali Özkaya</i>
İstanbul	Afyonkarahisar
<i>Halil Öztürk</i>	<i>Zeynep Yıldız</i>
Kırıkkale	Ankara

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına 21.07.2020 tarihinde sunulan 2/3050 Esas Numaralı “İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi” ne imza sahibi olarak katılmak ister, bilginize arz ederim.

22.07.2020

Sena Nur Çelik
Antalya

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

21/07/2020

Burhan Çakır
Erzincan

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini arz ederim.

21.07.2020

Süleyman Karaman
Erzincan

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

(2/3050) İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifine imzamı koyuyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

22.07.2020

Abdullah Nejat Koçer

Gaziantep

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/3050 Esas Numaralı “İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi” hakkında Kanun Teklifine katılıyorum.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

22.07.2020

Emine Sare Aydın

İstanbul

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/3050)	
ESAS	Adalet Komisyonu
TALİ	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Kitleleşen iletişim aracı olarak yaygın şekilde kullanılan ve geleneksel yöntemlere göre gittikçe daha çok tercih edilen internet, kişilerin ilgi alanlarının gelişip çeşitlenmesine ve yeni iş modellerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu süreçte ortaya çıkan sosyal ağlar, kişiler tarafından daha fazla ilgi duyulur hale gelmiştir. Kişilerin sosyal ağlara yönelik artan ilgisi, bu mecrada iş yapan aktörlerin sayısının artması ve bunların güçlenmesi sonucunu doğurmuştur. Öyle ki, günümüz itibarıyla sosyal ağların uluslararası çapta yoğun bir şekilde kullanılması, farklı kültürler, milletler ve coğrafyalardan insanların çok kısa sürelerde kolaylıkla etkileşim halinde bulunmalarını mümkün kılmıştır. Sosyal ilişkilerin bu denli hızlanması ve çeşitlenmesi, kişilerin birçok problemle veya kişisel haklarının ihlaliyle karşılaşmasını beraberinde getirmiştir. Buna karşın sosyal ağ sağlayıcıların geniş çaplı kullanıcı sayıları ile kullanıcı verilerinden yararlanarak elde ettikleri milyarlarca dolar gelire rağmen, kişilerin haklarının korunması noktasında ihtiyaç duyulan önleyici ve koruyucu mekanizmaları geliştirmedikleri ya da etkin kullanmadıkları veyahut kullanıcıların ve devletlerin haklı taleplerine direnç gösterdikleri gözlemlenmektedir. Bunun sonucunda temel hak ve özgürlüklerin korunması noktasında Devletlere düşen pozitif yükümlülüğün yerine getirilmesinde zorluklar yaşanmaktadır.

Bu zorlukların, internet ortamının iletişim, bilgi edinme, paylaşım ve eğlence gibi iyi ve yararlı amaçlarla kullanıldığı alanlarda ortaya çıkmadığı şüphesizdir. Fakat, internet ortamının; ulusal sınır tanımayan olgusu, hızlı erişim ve geniş paylaşım kolaylığı sağlaması, dağıtık, çok değişkenli ve dinamik küresel ağ yapısı nedeniyle kötü niyetli kullanıcıların kimliklerini gizleyerek yasa dışı iş ve

eylemlerini hayata geçirmesine fırsat tanıdığı da gözden uzak tutulmamalıdır. Dolayısıyla, sahte isim ve hesaplarla yasa dışı içerik oluşturup paylaşma, farklı siyasi düşüncedeki kişilere, boşandığı eski eşine, herhangi bir alanda rakip olarak gördüklerine, farklı dinlere veya milletlere yönelik küfür, iftira veya hakaret etmek amacıyla kullanıldığı durumlarda internet, düzenleme yapılması gerekli alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durumda kişilik hakları ihlal edilen bireyler, anayasal güvence altında olan haklarının korunması noktasında devletten beklenti içine girmektedirler. Devletlerin bu alandaki pozitif yükümlülüğü, temel hak ve özgürlüklerin tezahürü bakımından devlete doğrudan müdahale yetkisi verirken, birbiriyle yarışan veya çakışan alanlarda daha dikkatli ve hassas adımlar atma sorumluluğunu da ortaya çıkarmaktadır.

Devletlerin, temel hak ve özgürlüklerin korunması, toplumun refahı, kamu düzeni ve millî güvenliğin sağlanması gibi yükümlülükleri dikkate alındığında, egemenlik yetkisi kapsamında hukuk kuralı koyma ve bunu uygulama meşruiyetlerinin bulunduğu kuşku yoktur. Özellikle, kişilik haklarının korunması ve özel hayatın gizliliğinin korunması amacıyla ulusal mahkemeler tarafından verilen kararların uygulanması bakımından, ulusal sınırları aşan niteliğe sahip bu teknoloji karşısında etkin bir mekanizma oluşturulması önem arz etmektedir. Bu mekanizmalar oluşturulurken Anayasa Mahkemesinin 28/1/2020 tarihli ve 2014/5376 sayılı Kararında da belirtildiği üzere, devletlerle birlikte sosyal ağ platformlarının da yasadışı içerikle mücadelede sorumluluk üstlenmesine yönelik yükümlülükler getirilmesine ihtiyaç bulunmaktadır. Nitekim sosyal ağ platformlarında üretilen içeriklerin kontrol altında tutulması, kullanıcıların etkileşim yöntemleri ve biçimini belirleme imkanı, büyük oranda bu platformları işleten şirketlerin elinde bulunmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, Anayasa Mahkemesinin aynı Kararında belirtildiği üzere, devletin bu konu özelinde temel hak ve özgürlüklere yönelik olarak yapılan saldırılara karşı etkili mekanizmalar kurma kapsamındaki pozitif yükümlülüğü, ancak bir imkan yükümlülüğü olarak değerlendirilmelidir. Bu bağlamda devletin; kişilerin menfaatleri ile toplumun menfaatleri arasında adil bir denge sağlayacak kuralları belirleme, niteliği itibarıyla ulusal sınırlar tanımayan sosyal ağ sağlayıcıların hak ve ödevlerini gösteren ve davranışlarını düzenleyen öngörülebilir kuralları koyma yetkisini, kullanmak zorunluluğu bulunmaktadır.

Mukayeseli hukukta da bahsedilen hususlara ilişkin çözüm yolu geliştirmek, toplumu ve özellikle de çocuklar ile gençleri ve aileleri bu alandaki risk ve tehlikelere karşı korumak, kişilerin şeref ve itibarı ile özel hayatının gizliliğini güvence altına almak amacıyla internetin güvenli kullanımının sağlanmasına yönelik tedbirler alındığı, internetle ilgili strateji ve politikalar geliştirildiği, farklı biçimlerde de olsa giderek artan bir oranda internetle ilgili yasal düzenlemeler yapıldığı görülmektedir. Örneğin başta Almanya olmak üzere Fransa ve İngiltere gibi bazı Avrupa ülkelerinde sosyal ağların düzenlenmesine ilişkin yasal düzenlemeler yapılmıştır veya yapılmaktadır. Bu düzenlemelerde, kişiler ve Devletler ile sosyal ağ sağlayıcılar arasında muhataplık ilişkisinin kurulmasının, temel çözüm olarak öne çıktığı görülmektedir.

Ülkemizde internet kullanıcılarının kişisel başvurularında veya kamu kurumlarının bildirimlerinde yaşanan zorlukların aşılması için sosyal ağ sağlayıcılarla muhataplık ilişkisi kurulması amacıyla bu Kanun Teklifi hazırlanmıştır. Teklif hazırlanırken muhataplık ilişkisi kurulacak sosyal ağ sağlayıcılar bakımından Türkiye'deki kullanım yoğunluğu esas alınmıştır. Kanun kapsamına giren sosyal ağ sağlayıcılara, kişiler tarafından yapılacak başvuruları cevaplandıracak ve yetkili makamlarca gönderilecek tebligat, bildirim veya talepleri alacak ve gereğini yapacak yetkili bir temsilci belirleme yükümlülüğü getirilmektedir. Temsilci belirleme süreci, kişilerin temel hak ve özgürlüklerinin korunması bakımından Devletin pozitif yükümlülüğü ile sosyal ağ sağlayıcıların bireylere sunduğu hizmetin devamlılığı arasında denge kurulması gözetilerek kademeli ve yargı denetimine açık bir yöntemle düzenlenmektedir.

Ayrıca sosyal ağ sağlayıcılara, kişilik haklarının ihlali ve özel hayatın gizliliğinin ihlali durumunda kişiler tarafından yapılacak başvuruları belli sürede cevaplandırma yükümlülüğü ile bu başvuruların sonuçlarına ilişkin olarak kamuoyunun aydınlatılması ve şeffaflığın sağlanması amacıyla rapor hazırlama ve kamuoyuyla paylaşma yükümlülüğü getirilmektedir.

Diğer taraftan, 5651 sayılı Kanunda yer alan içeriğin çıkarılması yönteminin, aynı internet sitesinde bulunan ve suç oluşturmeyen içerikler yönünden ifade özgürlüğünü daha güvenceli hale getirdiği göz önüne alınarak, uygulama alanı genişletilmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Gelişen teknoloji ve sosyal ağların kullanımındaki yaygınlaşma dikkate alındığında, 5651 sayılı Kanunda yer alan içerik, yer ve erişim sağlayıcılarından farklı olarak özel düzenleme yapılmasına ihtiyaç olduğundan madde ile, sosyal ağ sağlayıcılara ilişkin yeni bir tanımlama yapılmaktadır. Bu kapsamda, kullanıcıların internet ortamında sosyal etkileşim amacıyla metin, görüntü, ses, konum gibi içerikleri oluşturmalarına, görüntülemelerine veya paylaşımlarına imkan sağlayan gerçek veya tüzel kişiler, sosyal ağ sağlayıcı olarak tanımlanmıştır. Bu tanımla, kullanıcılar tarafından yoğunlukla tercih edilen sosyal ağlara Kanunda ayrıca yer verilmiş olacaktır.

Madde 2- Kamu kurumlarının muhataplara yapılacak bildirimler 7201 sayılı Tebligat Kanun hükümleri uyarınca tebliğ edilmektedir. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu da bu kapsamda olmakla birlikte internet aktörlerinin çoğunlukla yurtdışında bulunması ve internet ortamındaki iletişimin e-posta ve benzeri dijital iletişim yöntemleriyle yapılmasının yaygın olması dikkate alındığında klasik tebligat usulünün internet aktörleri ile irtibatı zorlaştırdığı ve ihtiyacı karşılamadığı görülmektedir. Nitekim 2014 yılında yapılan düzenleme ile 5651 sayılı Kanunun 3 üncü maddesine elektronik posta ve diğer iletişim araçlarıyla bildirim yapma imkanı getirilmiştir. Süreç içinde bu bildirimlerin geçerli tebligat olmadığına ilişkin yapılan itirazlar, ilk derece yargı mercileri ile Danıştay tarafından incelenmiş ve internet ortamına yönelik özel bildirim usulü tebligat hükmünde kabul edilmiştir. Diğer taraftan idari yaptırım kararlarının muhataba tebliği Kabahatler Kanunu uyarınca 7201 sayılı Kanuna göre yapılacağından, 5651 sayılı Kanun kapsamında verilen idari para cezalarının muhatabının yurt dışında bulunması halinde kendine özgü bir usulde bildirilmesine ihtiyaç bulunmaktadır. Bu kapsamda madde ile, Kanun kapsamında verilen idari para cezalarının, muhatabın yurt dışında bulunması halinde Kurum tarafından doğrudan doğruya muhataba üçüncü fıkradaki usulle de bildirilebileceği ve bu bildirim 7201 sayılı Tebligat Kanununa göre yapılan tebligat hükmünde olduğu hüküm altına alınmaktadır.

Madde 3- 5651 sayılı Kanunun 5 inci maddesinde yer sağlayıcıların yükümlülükleri düzenlenmektedir. Maddenin altıncı fıkrasında yer sağlayıcılık bildiriminde bulunmayan veya Kanundaki yükümlülüklerini yerine getirmeyen yer sağlayıcı hakkında on bin Türk Lirasından yüz bin Türk Lirasına kadar idari para cezası verileceği hüküm altına alınmıştır. Yapılan düzenleme ile yükümlülüğünü yerine getirmeyen yer sağlayıcılar bakımından caydırıcılığın sağlanması teminen verilecek idari para cezasının artırılması öngörülmektedir. Bu kapsamda yer sağlayıcılık bildiriminde bulunmayan veya Kanundaki yükümlülüklerini yerine getirmeyen yer sağlayıcı hakkında bir milyon Türk Lirasından on milyon Türk Lirasına kadar idari para cezası verilebilecektir.

Madde 4- 5651 sayılı Kanunun 8 inci maddesinde internet ortamında yapılan ve içeriği maddede yer alan; çocukların cinsel istismarı, fuhuş, kumar ve uyuşturucu kullanılmasını kolaylaştırma gibi suçları oluşturan yayınlarla mücadele kapsamında erişimin engellenmesi kararı verilebileceği düzenlenmektedir. Erişimin engellenmesi kararları erişim sağlayıcılar tarafından mevcut teknik imkan

ve kabiliyetler çerçevesinde yerine getirilmektedir. Yapılan düzenleme ile, suç oluşturan kısmi içeriğin çıkarılmasının mümkün olduğu durumlarda, erişimin engellenmesi kararı yerine içeriğin çıkarılması kararının verilmesi imkanı sağlanarak aynı internet sitesinde yer alan ve suç oluşturmayan içerikler yönünden ifade ve haber alma özgürlüğü daha da güvenceli hale getirilmektedir. Bu çerçevede içeriğin çıkarılması kararları, erişim sağlayıcılar tarafından değil içerik ve yer sağlayıcılar tarafından yerine getirilebileceğinden bu kararların içerik ve yer sağlayıcılara gönderilmesine yönelik düzenleme yapılmaktadır.

Madde 5- Aynı internet sitesinde yer alan ve suç oluşturmayan içerikler yönünden ifade ve haber alma özgürlüğünün daha da güvenceli hale getirilmesi amacıyla 8 inci maddede içeriğin çıkarılması kararı verme imkanı getirilmiştir. Madde ile, kişilik haklarının ihlal edilmesi halinde erişimin engellenmesi kararı verilmesini düzenleyen 9 uncu madde yönünden de içeriğin çıkarılması kararı verilmesine imkan sağlanmaktadır.

Diğer taraftan maddeye eklenen onuncu fıkra ile; kişilik haklarının daha etkin korunmasına yönelik düzenleme yapılmaktadır. Kişilik haklarının ihlaline konu olan içerikler veya bağlantıları arama motorları tarafından listelenmekte ve kullanıcıların bu içeriklere erişimine kolaylık sağlanmaktadır. Yetkili makamlarca erişimin engellenmesine karar verilip bu karar uygulanmasına rağmen arama motorları listelerinde bu içeriklerle hakkı ihlal edilen kişilerin ilişkilendirilmesi devam ettiğinden mağduriyet tam anlamıyla giderilememektedir. Düzenlemeyle, 9 uncu madde uyarınca kişilik haklarının ihlali durumunda verilen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararlarının yanı sıra kişilik haklarını ihlal edici içerikler ile başvurunun adının ilişkilendirilmemesi kararı verilmesine imkan sağlanmaktadır. Böylece, arama motorları tarafından başvurunun adı ile ihlale konu içeriğin ilişkilendirilmemesi sağlanarak kişilik haklarının daha etkin korunması sağlanacaktır.

Madde 6- Sosyal ağların kullanımındaki yaygınlaşmaya bağlı olarak kullanıcıların bu mecralarda karşılaştığı sorunlar artış göstermekte ve çeşitlenmektedir. Bu sorunların çözümüne yönelik olarak kullanıcıların başvurularında ve yetkili mercilerin bildirimlerinde ilgili sosyal ağa ilişkin muhatabın olmaması nedeniyle etkili sonuç alınamamakta ve mağduriyetler yaşanmaktadır. Yapılan düzenlemeyle, kullanıcılar ve yetkili merciler ile sosyal ağ sağlayıcılar arasında muhataplık ilişkisi sağlanmak suretiyle kişilik haklarının korunmasına yönelik daha etkin bir mekanizmanın oluşturulması amaçlanmaktadır.

Maddenin birinci fıkrası ile, Türkiye'den günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcıların yetkili en az bir kişiyi Türkiye'de temsilci olarak belirlemesi öngörülmektedir. Bu temsilci, kişiler tarafından özel hayatın gizliliğinin ve kişilik haklarının ihlali kapsamında yapılacak başvuruların cevaplandırılması ve yetkili makamlarca gönderilecek tebligat, bildirim veya taleplerin gereğinin sağlanması amacıyla görev yapacaktır.

Maddenin ikinci fıkrası ile, temsilci belirlemeye ilişkin yapılan bildirimle rağmen temsilci belirleme yükümlülüğünün yerine getirilmemesi durumunda uygulanacak müeyyideler belirlenmektedir. Bu müeyyideler belirlenirken kişilerin temel hak ve özgürlerinin korunması bakımından Devletin pozitif yükümlülüğü ile sosyal ağ sağlayıcıların bireylere sunduğu hizmetin devamlılığı arasında denge kurulması gözetilerek kademeli ve yargı denetimine açık bir usul tercih edilmiştir. Bu kapsamda iki aşamalı idari para cezası, devamında reklam yasağı ve iki aşamalı internet trafiği bant genişliğinin daraltılması öngörülmektedir. Sosyal ağ sağlayıcının yapılan bildirimlere, tanınan sürelerle, verilen idari para cezalarına ve reklam yasağına rağmen temsilci belirleme yükümlülüğünü yerine getirmemekteki tutumunda ısrar etmesi durumunda, hakim kararıyla sosyal ağ sağlayıcının internet trafiği bant genişliğinin birincide yüzde elli oranında, ikincide yüzde elli ila yüzde doksan oranı aralığında

daraltılabilmesi düzenlenmektedir. İkinci kez verilecek bant daraltma kararında sosyal ağ sağlayıcı tarafından verilen hizmetin niteliğine göre ölçülü ve ulaşılmak istenen amaçla uyumlu bir oran belirlenecektir.

Maddenin üçüncü fıkrası ile, Türkiye'den günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt içi veya yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcılara, kişilik haklarının ihlali ve özel hayatın gizliliğinin ihlali durumunda kişiler tarafından yapılacak başvuruları cevaplandırılması için 48 saat süre verilmesi öngörülmektedir. Verilecek cevapların olumsuz olması halinde sosyal ağ sağlayıcıya gerekçe gösterme zorunluluğu getirilmektedir. Böylece 9 ve 9/A maddeleri kapsamındaki hakları ihlal eden içeriklerle mücadele bakımından sosyal ağ sağlayıcılara yönelik olarak etkin öz denetim mekanizması oluşturulmaktadır.

Maddenin dördüncü fıkrası ile, Türkiye'den günlük erişimi bir milyonun üzerinde olan sosyal ağ sağlayıcıların; adli ve idari merci kararları ile kullanıcıların taleplerini hangi oranda ve ne kadar sürede yerine getirdiğinin tespiti için istatistiksel ve kategorik bilgileri içeren raporları altı aylık dönemlerle Türkçe olarak hazırlama ve Kuruma bildirme yükümlülüğü getirilmektedir. Ayrıca kamuoyunun aydınlatılması ve şeffaflığın sağlanması amacıyla, kişilik hakları ile özel hayatın gizliliğinin ihlali durumunda kişiler tarafından yapılan başvuruların sonuçlarına ilişkin hazırlanan rapor, kişisel verilerden arındırılarak kendi internet sitesinde kamuoyuyla paylaşılacaktır.

Maddenin beşinci fıkrası ile, Türkiye'den günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt içi veya yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcıların, Türkiye'deki kullanıcılarının verilerini Türkiye'de barındırma yönünde gerekli tedbirleri almaları düzenlenmektedir.

Maddenin altıncı ve yedinci fıkralarında sosyal ağ sağlayıcıların yükümlülüklerinin yerine getirilmemesi durumunda tatbik edilecek yaptırımlar düzenlenmektedir.

Maddenin sekizinci fıkrası ile, sosyal ağ sağlayıcıların hukuki sorumlulukları düzenlenmektedir. Hukuka aykırılığı hâkim veya mahkeme kararı ile tespit edilen içeriğin, sosyal ağ sağlayıcıya bildirilmesine rağmen 24 saat içinde içeriğin çıkarılmaması veya erişimin engellenmemesinden doğan zararların tazmin edilmesinde sosyal ağ sağlayıcıların sorumluluk hali düzenlenmektedir. Sosyal ağ sağlayıcının sorumluluğunun internetin yapısına ve doğasına uygun olarak düzenlemesi ile hukuka aykırılığı tespit edilen içeriklere ilişkin yükümlülüğünü yerine getirmeyen sosyal ağ sağlayıcının da doğrudan sorumlu tutulması öngörülmektedir.

Maddenin dokuzuncu fıkrası ile, sosyal ağ sağlayıcının bu madde kapsamındaki yükümlülüklerinin, içerik ve yer sağlayıcıya ilişkin Kanunun diğer maddelerinde yer alan yükümlülüklerini ortadan kaldırmayacağı düzenlenmektedir.

Maddenin onuncu fıkrası ile, maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasların Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından belirleneceği hüküm altına alınmaktadır.

Madde 7- Madde ile, Teklifle 5651 sayılı Kanuna eklenmesi öngörülen ek 4 üncü madde kapsamında sosyal ağ sağlayıcılara getirilen bazı yükümlülüklerle ilişkin geçiş hükmü düzenlenmektedir.

Madde 8- Yürürlük maddesidir.

Madde 9- Yürütme maddesidir.

Adalet Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

27/7/2020

Esas No: 2/3050

Karar No: 11

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

“Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili Tokat Milletvekili Özlem Zengin ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekilleri Manisa Milletvekili Erkan Akçay, Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül ile 5 Milletvekilinin; İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3050)” 21/7/2020 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak da Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna havale edilmiştir. Teklif, Adalet Komisyonu Başkanı Bartın Milletvekili Yılmaz Tunç başkanlığında, Komisyonumuzun 23/7/2020 tarihli toplantısında Teklif sahipleri ile Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Yargıtay, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, Kişisel Verileri Koruma Kurumu, Erişim Sağlayıcıları Birliği temsilcileri ile Bilkent Üniversitesi öğretim üyesi Dr. Hamdi Pınar’ın katılımlarıyla görüşülmüştür.

Görüşmelerin tamamı tutanağa bağlanmıştır. İhtüzüğün 45’inci maddesi uyarınca Genel Kurul çalışmalarında Komisyonumuzu temsil etmek üzere Adıyaman Milletvekili Muhammed Fatih Toprak, Balıkesir Milletvekili Belgin Uygur, İstanbul Milletvekili Abdullah Güler ile Tokat Milletvekili Mustafa Arslan özel sözcü seçilmişlerdir.

Komisyon, Anayasa aykırılık iddialarını değerlendirmiş, Anayasa’ya aykırılık iddialarını oylamış ve Teklif’in Anayasa’ya aykırılık teşkil etmediği neticesine ulaşmıştır.

Müzakereler esnasında Teklifin lehinde genel olarak aşağıdaki görüşler ifade edilmiştir:

İnternetin kitlesel iletişim aracı olarak kullanılmasıyla birlikte yeni bir yaşam alanı olarak geleneksel yöntemlerden farklı, kendine has özellikleriyle ortaya çıkan sosyal ağlar, hızla hayatımıza girerek yoğun bir şekilde kullanılmaya başlanmış, zaman içerisinde sayıları artarak çeşitlenmiş ve güçlenmişlerdir. Bilhassa sosyal ağlar vasıtasıyla, mesafe ve sınır tanımaksızın insanlar arasında etkileşimin kolaylaşması ve hızlanması beraberinde kişilerin, kişilik haklarıyla alakalı olarak birçok problemle karşılaşmalarını da beraberinde getirmiştir. Araştırma raporlarına göre internet kullanıcılarının çoğunu sahte kişiler, spam ve dolandırıcı hesaplar oluşturmaktadır. Sahte ve anonim hesaplarla yalan haberler yayılmakta, itibar suikastleri yapılmakta, insanlar dolandırılmakta, küfür, iftira ve hakaretlerle kişilik hakları ağır saldırılara maruz kalmaktadır. Yapılan araştırmalar kişilerin sosyal medyada yaşanan bu türden hak ihlallerinden duydukları rahatsızlığı açıkça ortaya koymaktadır. Ancak gerek ülkemizde uygulanan mevcut mevzuat, gerekse de bugüne kadar ortaya konmuş uluslararası mevzuat bu türden hak ihlallerini önleme ve kişisel verilerin korunması noktasında yetersiz kalmış, kişilik haklarının ve kişisel verilerin korunması konularında hızlı ve etkin karar almak için gerekli mekanizmalar geliştirilememiştir. Bu bakımdan getirilen düzenleme, ülkemizin internet ve sosyal medya platformlarının kullanımı bakımından dünyada üst sıralarda yer aldığı da dikkate alındığında,

Anayasanın Devlete yüklediği yükümlülükler kapsamında temel hak ve özgürlükleri koruyan, kişilik hakları ile ifade ve haberleşme hürriyeti arasındaki dengeyi gözeten, gerçek ve toplumsal talebe dayalı bir ihtiyacı karşılamaya matuf, Anayasa hükümleriyle uyumlu bir düzenlemedir. Bu açıdan söz konusu Teklif, Dünyanın yeni yaşam alanıyla ilgili arayış içinde olduğu hukuk düzeninin oluşmasına öncülük edecek ve katkı sağlayacaktır.

Başta Almanya, İngiltere ve Fransa olmak üzere bazı ülkelerde de algı üretmeye yönelik gerçek dışı haberler, yasa dışı içeriklerin paylaşımı, sahte hesaplarla kişilik haklarına yapılan saldırılar ve Devletler ile sosyal ağ sağlayıcılar arasında muhataplık ilişkisi kurulmasına yönelik yasal düzenlemeler yapılmış veya düzenlemelerin hazırlıkları devam etmektedir. Bu nedenle düzenleme, mukayeseli hukukta yeni yaşam alanıyla ilgili yaşanan yasal çerçeve oluşturma gayretleriyle uyum içindedir.

Uygulamada özellikle yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcıları ile kişisel başvuru veya kamu kurumlarının bildirimleriyle alakalı olarak muhatap bulmada ve sorumlunun tanımlanması bağlamında taraf teşkilinde sıkıntılar yaşanmaktadır. Diğer taraftan ülkemiz mahkemeleri ve yetkili makamlarının kararlarının birçoğu anılan sosyal ağ sağlayıcıları tarafından yerine getirilmemektedir. Teklif ile öncelikle sosyal ağların gündelik yaşamda kullanılmalarındaki yaygın artışa paralel olarak ortaya çıkan özel düzenleme ihtiyacı nedeniyle, öncelikle var olan tanımlara ilave olarak sosyal ağ sağlayıcısı tanımı yapılmakta, nelerin sosyal ağ sağlayıcısı olduğu hususuna netlik kazandırılmaktadır. Bununla birlikte sosyal ağ sağlayıcıları ile muhataplık ilişkisi kurulamaması nedeniyle ortaya çıkan mağduriyetlerin giderilmesi amacıyla, muhataplık ilişkisinin tesis edilebilmesi amacıyla kademelendirilmiş bir mekanizma öngörülmektedir. Buna göre ülkemizden günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt dışı menşeli sosyal ağ sağlayıcıları, kişilik haklarının ihlali ile ilgili yapılacak başvuruların cevaplandırılması ve yetkili makamlarca yapılacak tebligat ve bildirimlerin gereğinin yerine getirilmesi amacıyla yetkili en az bir kişiyi Türkiye’de temsilci olarak belirleyeceklerdir. Temsilci belirleme yükümlülüğünün yerine getirilmemesi durumunda ilk iki aşamada idari para cezası, sonrasında reklam yasağı ve son iki aşamada ise internet trafiği bant genişliğinin daraltılması uygulanacaktır. Burada söz konusu olan, temsilci belirleme yükümlülüğünün yerine getirilmemesinde ısrar edilmesi durumunda bant genişliğinde bir daraltmaya gitmektir ve bu karar sulh ceza hâkimliği verecektir. Dolayısıyla bir hâkim denetimi bulunmaktadır. Belirlenen aralıkta hangi oranda daraltılmaya gidileceğine her olayın özelinde hâkim tarafından karar verilecektir. Dolayısıyla iddia edildiği gibi sosyal ağlar bakımından erişimin engellenmesi gibi bir durum kesinlikle söz konusu değildir.

Kişilik hakları ve özel hayatının gizliliği ihlal edilen kişilerin haklarını korumak amacıyla Türkiye’den günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt içi ve yurt dışı menşeli sosyal ağ sağlayıcılarına, kişiler tarafından yapılacak başvuruları cevaplandırmaları için kırk sekiz saatlik bir süre sınırı konulmaktadır. Verilecek cevabın olumsuz olması durumunda ise gerekçe göstermek zorunluluğu getirilerek şeffaf bir cevap mekanizması kurulmaktadır.

Mağdurları koruyucu bir hüküm olarak içerik sağlayıcının sorumluluğuna gidilmesi veya dava açılması şartı aranmaksızın hukuka aykırılığı hâkim veya mahkeme kararı ile tespit edilen içeriği, bildirime rağmen yirmi dört saat içinde çıkarmayan/engellemeyen sosyal ağ sağlayıcısı doğan zararların tazmininden sorumlu olacaktır.

Kişilik haklarını ihlal eden içeriklerle ilgili erişimin engellenmesi kararı verilmesine rağmen uygulamada ihlale konu içerikler veya bağlantıları, arama motorları tarafından listelenmektedir. Hakları ihlal edilen kişilerle, bu listelerde yer alan içeriklerin erişimin engellenmesi kararına rağmen ilişkilendirilmeye devam etmesi mağduriyetlere yol açmaktadır. Teklifte kişilik haklarının daha etkin korunması amacıyla bu türden içerikler ile hakları ihlal edilen kişilerin adının ilişkilendirilmemesine olanak sağlama amacıyla düzenleme yapılmaktadır.

Ülkemizden doğan verilerin ülkemizde muhafaza edilmesine yönelik olarak ülkemizden günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt içi ve yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcılarının kullanıcı verilerini ülkemizde barındırmaları yönünde gerekli tedbirleri almaları düzenlemeyle teşvik edilmektedir.

İfade ve haber alma özgürlüğü kapsamında, internet sitelerinin içerisinde yer alan ve suç içermeyen diğer içeriklere erişilebilmesine olanak tanınması amacıyla, sadece suç oluşturan içeriğin çıkarılmasının mümkün olduğu durumlarda, erişimin engellenmesi kararı yerine içeriğin çıkarılması kararı verilebilmesine imkân tanınmaktadır.

Klasik tebligat usulündeki zorluklar dikkate alınarak dijital iletişim yöntemlerindeki gelişmelere paralel olarak, muhatabın yurt dışında bulunması durumunda verilecek idari para cezalarının muhataba elektronik posta veya diğer iletişim araçlarıyla bildirilebilmesi olanağı getirilmektedir. Yapılacak bildirim, Tebligat Kanununa göre yapılan tebligat hükmünde olacaktır. Öte yandan gelinen süreçte elektronik posta veya diğer iletişim araçlarıyla yapılan bildirimlerin geçerli tebligat olmadığına ilişkin itirazlar yargı mercilerinin denetiminden geçmiş ve internet ortamına yönelik özel bildirim usulünün tebligat hükmünde olduğu belirtilmiştir.

Teklifin aleyhinde ise genel itibarıyla aşağıdaki eleştiriler dile getirilmiştir:

Geçmiş olumsuz uygulamalara benzer şekilde, geniş kitleleri yakından ilgilendiren, temel hak ve özgürlüklerle ilgili önemli hususları içeren düzenlemelerin ilgili tarafların görüşü alınmadan ve incelenebilmeleri için yeterli süre tanınmadan görüşülmesi yerinde değildir.

Yakın zamanda Teklifte düzenlenen konularda çalışmalar yapmak üzere bir ihtisas komisyonu olarak Dijital Mecralar Komisyonunun kurulması kararı, uzlaşıyla alınmış bulunmaktadır. Yapılması gereken Teklifin kurulacak bu Komisyon tarafından konunun uzmanlarıyla birlikte detaylı bir şekilde incelenmesine olanak tanınmasıdır.

Günümüzde internet ve beraberinde sosyal ağlar, insanların duygu ve düşünce dünyalarının yanı sıra sosyal, kültürel ve ekonomik hayatlarının merkezinde yer almakta, bu yönüyle de eğlence anlamında vakit geçirilen mecralar olmalarının ötesinde her yıl gelişen ve büyüyen bir ticaret arenası hâline dönüşmüş bulunmaktadır. En geniş iletişim ağı olarak internet ise küreseldir ve merkezi olmayan bir yapıya sahiptir. İnternet ve sosyal medya kullanıcılarının dünya nüfusu içindeki payı giderek artmakta, internet ve sosyal medya araçları düşünce ve ifade özgürlüğünün en geniş anlamda hayat bulduğu ve her geçen gün gelişen, büyüyen ve değişen platformlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla bilgi ve iletişim teknolojileri, bilgiye erişimin yanında haberleşme, ifade, toplantı ve gösteri yürüyüşü gibi temel insan hak ve özgürlüklerinin kullanımını güçlendirmede ve ülkelerin şeffaf ve denetime tabi olarak yönetiminde önemli roller üstlenmektedir. Buna karşın ülkemizde birçok rapora da yansdığı şekliyle, sosyal medyada ifade özgürlüğü kapsamında yapılan ifade ve düşünce açıklamaları nedeniyle hakkında adli işlem yapılanların sayısı hızla artmakta, çok sayıda internet sitesine erişim engellenmektedir. Teklifin getirilmesinde temel amaçlar olarak sosyal ağ sağlayıcılarına muhatap zorunluluğu getirmek ve unutulma hakkı gösterilse de getirilen düzenlemeyle gerçekte verilen cezalar ve platformlara ülkemizden erişimin engellenmesi kararları neticesinde uzun vadede kişilerin düşünce ve ifade özgürlüğü engellenecek, kontrol altına alınmak istenen sosyal medya platformları, özgürlük alanı olma özelliklerini kaybedeceklerdir. Netice olarak düzenleme, başta düşünce, ifade ve haberleşme hürriyetine ilişkin hükümler olmak üzere Anayasanın ve ilgili uluslararası düzenlemelerin birçok hükmüne açık aykırılık teşkil etmektedir.

Yer sağlayıcılık bildiriminde bulunmayan veya Kanundaki yükümlülükleri yerine getirmeyen yer sağlayıcıları hakkında uygulanacak olan idari para cezalarının alt ve üst sınırlarının fahiş miktarda artırılması ve alt ve üst sınır arasındaki farkın geniş tutularak Kurum Başkanının takdirine bırakılması, temel hak ve özgürlüklerin özüne dokunur mahiyette, ölçülülük ilkesine aykırı ve fiili sansüre yol açacak nitelikte bir düzenlemedir. Düzenleme yapılırken sadece dünya çapında bilinen büyük platformları değil, sosyal medya üzerinden yayın yapan diğer kişi ve platformların da göz önünde bulundurulması gerekir.

Sosyal medyada bir günde milyarlarca paylaşım yapıldığı dikkate alındığında, sosyal ağ platformlarının Türkiye menşeli paylaşımları ayırıştırması ve gelen başvuruları kısa süre içerisinde değerlendirmesi çok güçtür. Bu yükümlülükler, ilgili platformlara büyük yük getirecektir.

Temsilci belirleme yükümlülüğünü yerine getirmeyen sosyal ağ sağlayıcısına Türkiye’de mukim vergi mükellefi olan gerçek ve tüzel kişilerce reklam verilmesinin yasaklanmasına ilişkin hüküm, sosyal medya üzerinden ürünlerinin tanıtımını ve pazarlamasını yapan çok sayıdaki küçük ve orta büyüklükteki işletmenin ekonomik olarak zarara uğramalarına neden olacaktır.

Kişilik haklarını ihlal ettiği gerekçesiyle verilecek olan içeriğin çıkarılması ve kişilerin adlarının internet adresleri ile ilişkilendirilmemesi kararları ile geçmişe dönük olarak yapılan siyasi eleştiri mahiyetinde, fikir ve ifade özgürlüğü kapsamında yer alan birçok haber ve içerik silinebilecek ve sansüre uğrayabileceklerdir.

Tebliğatin nereye yapılacağı hususunun belirlenmesi, idari işlemler neticesinde hakların kullanımı açısından -idari para cezalarının yüksek olduğu da dikkate alındığında- son derece önemlidir ve hukuki belirlilik ilkesinin gereğidir. Düzenlemede tebliğatin nereye yapılacağı belirsizdir. Tebliğat Kanunu ve uluslararası hukuktan doğan yükümlülükler kapsamında diğer düzenlemeler dikkate alınarak getirilen düzenleme yeniden ele alınmalıdır.

Komisyonumuzca Teklifin maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Teklif oy çokluğu ile kabul edilmiş, maddeleri redaksiyona tabi tutulmuştur.

Raporumuz, Genel Kurula sunulmak üzere yüksek Başkanlığınıza saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Yılmaz Tunç</i>	<i>Ramazan Can</i>	<i>Gülay Samancı</i>
Bartın	Kırıkkale	Konya
Kâtip	Üye	Üye
<i>Belgin Uygur</i>	<i>Muhammed Fatih Toprak</i>	<i>Abdullah Koç</i>
Balıkesir	Adıyaman	Ağrı
(Bu raporun özel sözcüsü)	(Bu raporun özel sözcüsü)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Ayhan Erel</i>	<i>Hasan Subaşı</i>	<i>Rafet Zeybek</i>
Aksaray	Antalya	Antalya
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Son oylamada bulunamadı, muhalefet şerhi ektedir)	(Muhalefet şerhimiz vardır)

Üye <i>Süleyman Bülbül</i> Aydın (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Mehmet Ruştü Tiryaki</i> Batman (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Emine Yavuz Gözgeç</i> Bursa
Üye <i>Oğuzhan Kaya</i> Çorum	Üye <i>Tufan Köse</i> Çorum (Son oylamada bulunamadı, muhalefet şerhi ektedir)	Üye <i>Sabri Öztürk</i> Giresun
Üye <i>Abdulkadir Özel</i> Hatay	Üye <i>Turan Aydoğan</i> İstanbul (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Zeynel Emre</i> İstanbul (Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye <i>Abdullah Güler</i> İstanbul (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Züleyha Gülüm</i> İstanbul (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Mahmut Atilla Kaya</i> İzmir
Üye <i>Halil Öztürk</i> Kırıkkale	Üye <i>Alpay Antmen</i> Mersin (Muhalefet şerhimiz vardır)	Üye <i>Orhan Kırçalı</i> Samsun
	Üye <i>Mustafa Arslan</i> Tokat (Bu raporun özel sözcüsü)	Üye <i>Yücel Bulut</i> Tokat

MUHALEFET ŞERHİ

(2/3050) evrak sayılı **İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi**'ne ilişkin muhalefet şerhimiz.

I. GENEL DEĞERLENDİRME

İnsan evriminde belirleyici gelişmelerin başında 'toplumsallaşma' gelir. Tanım olarak 'belli kurallar esasında birlikteliği' ifade edilen toplumsallaşma, insanın biyolojik varlığını sürdürmesinin de temeli olagelmıştır. Zamanla; insanın duygu, düşünce ve eylemlerine yön veren asıl etken de olmuştur. İnsanın 'toplumsal bir varlık' olduğu tezi de bu gerçeğe dayanmaktadır.

Toplumsallaşma sürecinin temeli ise iletişim, başka bir ifadeyle etkileşime girmesinin sonucudur ki bu insan doğasının diyalektiğidir. İnsanın zaman ve mekan algısından etik ve estetik değerlerine, kültürel ve ekonomik eylemlerine kadar her türlü görüngüsü iletişimin, etkileşimin sonucu ortaya çıkmıştır. Yüzyıllardır kesintisiz süren toplumsallaşma serüveninde insan, hayvanları evcilleştirmiş, tarım yapmaya başlamış; yazıyı icat ettirmiş; bilimsel düşünme yöntemini geliştirerek 'bilgi'yi var etmiş; teknik ve teknolojik bilgi seviyesine ulaşarak uzayı keşfetmiştir. Dolayısıyla insan, sürükleyicisi iletişim ve etkileşim olan toplumsallaşma sürecinde kendini başka bir varlık haline dönüştürmüştür. Yüzyıllar öncesinden başlayan bu dönüşüm, sonsuz bir döngü içerisinde devam etmektedir.

İnsanın iletişim ve etkileşim sürecindeki arayışları ve bulduğu yol ve yöntemler, aynı zamanda insanlık tarihinin anlatısıdır. Sesli iletişimden sözlüye, uzak mesafelere ulaşmak için güvercinli haberleşme yönteminden telgrafa, telefona kadar birçok yöntemi icat eden, kullanan insan, geçen yüzyıldan itibaren yeni bir iletişim aracı icat ederek, bu serüvende artık hiçbir şeyin eskisi gibi olamayacağı bir aşamaya ulaşmıştır. Mesafe ve zaman kavramının anlamını değiştirerek mesafeleri adeta ortadan kaldıran, anlık iletişimi kurumsallaştıran ve çeşitlendiren bu yeni iletişim aracının ismi, 'İNTERNET'ti.

İnternet, ağların ağı anlamına gelmektedir ve dünya çapında milyonlarca bilgisayarı birbirine bağlayan bir sistem olarak tanımlanabilir (Geray, 2002:24). İnternetin kökeni, 1962 yılında Amerikan Askeri Araştırma Projesi (ARPANET) ve Massachusetts Institute of Technology 'nin tartışmaya açtığı "galaktik ağ" kavramıyla birlikte gündeme geldi.

ARPANET çerçevesinde ilk bağlantı, 1969 yılında dört merkezle University of California at Los Angeles, Stanford Research Institute, University of Utah ve University of California at Santa Barbara arasında gerçekleştirildi. Ana bilgisayarlar arası bağlantılar ile internetin ilk şekli ortaya çıktı. Ekim 1972'de gerçekleştirilen Uluslararası Bilgisayar İletişim Konferansı'nda ARPANET'in NCP (Network Control Program) ile birleşmesi yaşandı. Aynı yıl içinde elektronik posta (e-mail) kullanılmaya başlandı. 1 Ocak 1983'te ise, İletişim Kontrol Protokolü (Transmission Control Protocol) ARPANET içinde yürürlüğe girdi. TCP/IP bugün var olan internet ağının ana halkasıdır. 1980'li yılların ortalarında Amerika Savunma Bakanlığına bağlı Askeri Bilgisayar Ağı, ARPANET'ten ayrılarak "Military Net" (Military Network) adıyla kendi ağını kurdu. 1986'da ARPANET, ABD'nin sübvansiyonu ile NSFNET olarak düzenlendi. NSFNET, 1987'de yeniden düzenlediği internet yapılanma planması ile yedi bölgesel nokta üzerinden NSFNET MERİT olarak adlandırılan güçlü bir omurgayı işleteceğini duyurdu. Bu işleme daha sonra Amerikan dev bilgisayar firması IBM ile Amerikan dev iletişim firması MCI katıldı. 1990'da ise NSFNET işletilmesine yönelik olarak oluşturulan İleri Ağ Hizmetleri (Advance Network Services) ile internet omurgasının özelleştirilmesi süreci başlamış oldu. Özelleştirme süreci 1995'te NSF'nin internet omurga işletmeciliğinden tamamen çekilmesiyle tamamlandı. 1995'ten itibaren internet omurga işletmeciliği tümüden özel işletimcilerin eline geçmiş bulunmaktadır.¹

İnternet ile etkileşimli bir iletişim süreci doğdu. Geleneksel medyadaki yansıma gecikmeleri ve okurdan tepki alamama sorunlarına karşın, internet ortamında okurdan anlık tepkiler alabilme olanağı bulunmaktadır. Çünkü internet kullanıcısı, bilgisayar ekranında okuduğu yazının tepkisini, herhangi bir materyale (kağıt, kalem, zarf, telefon vb.) ihtiyaç duymadan, web sayfasındaki ilgili yere tıklayarak anında iletebilmektedir. Bu kolay ve çok basit bir şekilde kitleden yanıt alabilme; internet kullanıcısının görüşlerini, deneyimlerini, gördüklerini aktarabilme olanağını doğurmuş ve etkileşimli bir iletişim süreci oluşturmuştur.

İnternetteki evrensel iletişimde yazı-ses ve görüntü aynı ortamda kullanılmakta; bu da iletişimi diğer geleneksel medyaya göre daha etkin kılmaktadır. Böylece internet, gazete, radyo ve televizyonun üstünlüklerini aynı ortamda biraraya getirerek güçlü bir enformasyon sunumu gerçekleştirmektedir. İnternetin oluşturduğu sanal iletişim çerçevesinde bireyler ve toplumlar arasında yakınlaşma ve ortak ilgiler oluşturma ile sanal kültür ortamı da doğmuştur. Sanal iletişimle oluşan sanal kültürde internet kullanıcıları (Net-daşlar), farklı yaşam koşullarında ve kültürlerde yaşayanlarla yakınlaşmakta ve kültürel değişim

¹ Doç.Dr. Çakır Hamza; Turpçu Hakan, Bir İletişim Dili Olarak İnternet, (Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi), 75.

gerçekleştirmektedir. Geleneksel medya; "birden birçoğa modelindedir (one-to-many). Bu modelde, iletişim aracının sahibi, gazete, matbaa, radyo, televizyon altyapısı olarak bir yatırım yapar ve kuruluşun bünyesinde belirli bir süzgeçten geçirildikten sonra üretilen enformasyon çok sayıda kişiye ulaştırılır. Burada, üretilen enformasyona yönelik bir tepki çoğunlukla alınmaz ya da gecikmeli olarak ve çok az sayıda alınır. Oysaki, internetle oluşan iletişim süreci; "birçoktan birçoğa modeli" (many to many) uygulamaktadır. Burada, iletişim aracının (İnternet'in) bir sahibi bulunmamaktadır ve üretilen enformasyon, geleneksel medyadaki gibi bir süzgeçten geçmeden doğrudan diğer insanların yararına sunulmaktadır. Bu modelin temel avantajı ise iletişim sürecine, geleneksel medyadakinin aksine, herkesin katılımcı olarak katılabilmesidir. Burada her İnternet kullanıcısı bir yayımcıdır, dolayısıyla bir kaynaktır; ayrıca enformasyon tüketicisidir yani hedef kitlenin bir üyesidir. Bu bağlamda internet, geleneksel medyanın iletişim sürecine göre oldukça farklı bir yapı göstermektedir.²

Bireysel ilişkilerden toplumsal ilişkilere kadar hemen hemen her alanda hayatımıza yön vermeye başlayan ve iletişimde biçimsel dönüşümlerin yanı sıra içeriksel dönüşümlere de yol açan internet, kısa süre içinde baş döndürücü bir gelişim gösterdi. Başta ticaret alanında olmak üzere eğitimden sanata, spordan siyasete, özel ilgi alanlarından küresel ölçekte bir kütüphane olma özelliğine kadar istisnasız tüm toplumsallaşma süreçlerini kapsamaya başladı. Haberleşme, bilgi edinme ve eğlendirme nitelikleriyle günümüzde yeri doldurulamaz, hatta bağımlılık yaratan düzeye ulaşan internet teknolojisinin son yıllarda hayatımıza damga vuran özelliklerinin başında sosyal medya ve sosyal ağlar gelmektedir.

Sosyal medya, kullanıcılara enformasyon, düşünce, ilgi ve bilgi paylaşım imkânı tanıyarak karşılıklı etkileşim yaratan çevrimiçi araçlar ve web siteleri için ortak kullanılan bir terimdir (Sayımer, 2008:123). Sosyal medya, bilginin, farklı bakışların/düşüncelerin ve deneyimlerin kamu oluşumlu web sitelerince paylaşımına olanak sağlayan ve internet dünyasını hızla hayatımıza yerleştiren bir uygulama alanıdır (Weinberg, 2009:1). Sosyal medya, isminde medya olmasına rağmen geleneksel medyadan farklı özelliklere sahiptir. Özgünlüğünü yaratan en önemli farklılığı, herhangi bir kişinin sosyal medyanın içeriğini yaratabilmesi, yorumda bulunabilmesi ve katkı sağlayabilmesidir (Scott, 2010:38). Sosyal medya en yüksek derecede paylaşımın gerçekleştiği, online medyanın yeni bir türü olarak fırsatlar sunduğu en yeni fikirlerden biridir ve aşağıdaki özellikleri içerir (Mayfield, 2010: 6 aktaran Vural ve Bat 2010:3351-3352):

---

² Çakır; Turpçu, Bir İletişim Dili Olarak İnternet, 76.

Katılımcılar: Sosyal medya katılımcıları cesaretlendirir ve ilgili olan her bir kullanıcıdan geri bildirim alır.

Açıklık: En çok sosyal medya servisleri geribildirime ve katılımcılara açıktır. Bu servisler oylama, yorum ve bilgi paylaşımı gibi konularda cesaret aşılarlar. Bunlar çok nadir ulaşımaya yönelik engeller koyarlar.

Konuşma: Geleneksel medya yayına ilişkin iken (içerik aktarımı ya da dinleyiciye bilgi ulaşımı), sosyal medya iki yönlü konuşmaya olanak tanınması bakımından daha iyidir.

Toplum: Sosyal medya topluluklara çabuk ve etkili bir oluşum için izin verir. Topluluklar da böylece sevdikleri fotoğraf, politik değerler, favori TV şovları gibi ilgili oldukları şeyleri paylaşırlar.

Bağlantılılık: Sosyal medyanın çoğu türü, bağlantılı işler gerçekleştirir; diğer siteler, araştırmalar ve insanların ilgili oldukları herhangi bir konuda link verilmesine olanak tanır.³

Sosyal ağ siteleri insanların kullanıcılar tarafından hazırlanan içerikleri interaktif bir şekilde birbirlerine iletebildikleri internet siteleri olarak tanımlanabilir. Bu içerikler, arkadaşlar arasında oluşan ağ içinde kişisel bilgiler (profil), bloglar ve tartışma listeleri aracılığıyla iletilmektedir (Yağmurlu 2011:7). Facebook ve Twitter ise en çok bilinen ve kullanıcı sayısı diğer sosyal paylaşım ağlarına göre en fazla olan ortamlar olarak karşımıza çıkmaktadır.⁴

Sosyal medyayı kullanan kişi sayısı, burada geçirilen süreye ilişkin yapılan çalışmalar, çok da uzak olmayan bir zaman sonra bu iletişim kanalını kullanmayan kimsenin kalmayacağına işaret etmektedir. İnternet ve sosyal medya analiz kuruluşu We Are Social'ın son araştırmasına göre, 2019 yılı itibarıyla genel olarak internet kullanıcısı sayısı 4.39 milyara, sosyal medya kullanıcısı sayısı 3.48 milyara ulaşmış durumda. 2018 yılına göre Dünya'da toplam nüfus 84 milyon artarken, internet kullanıcıları sayısı 367 milyon arttı. Aktif sosyal medyada kullanıcı sayısının 288 milyon ve mobil sosyal medya kullanıcı sayısının 297 milyon arttığı görülüyor. İnsanların interneti kullanma şekilleri de hızla geliyor. Çevrimiçi faaliyetler, giderek artan bir oranda mobil cihazlarda yapılıyor. 2019 başı itibarıyla mobil cihazların internet kullanımında kullanılan vaktin yüzde 48 ile neredeyse yarısına ulaştığını söylemek mümkün. Öte yandan yaklaşık 4 milyar internet kullanıcısının yüzde 52'si

---

³ Başak Solmaz, Gökhan Tekin, Züleyha Herzem, Muhammed Demir, İnternet ve Sosyal Medya Kullanımı Üzerine Bir Uygulama, dergipark.org.tr, s. 24.

⁴ a.g.e., s. 25.

telefondan internete bağlanıyor. Ortalama olarak, dünyadaki internet kullanıcıları her gün, 24 saatin 6 saat ve 42 dakikasını çevrimiçi geçiriyor.

Türkiye’de ise 59,3 milyon aktif internet kullanıcısı bulunmakta; bu sayının 44 milyonu telefonlarından internete bağlanmaktadır. Türkiye’de internet kullanıcılarının yüzde 84’ü her gün internete girmekte ve herhangi bir cihaz üzerinden internette günde ortalama 7 saat zaman geçirmekte. Türkiye’de 54 milyon sosyal medya kullanıcısı bulunurken sosyal medya platformları arasında habere ulaşmak için yüzde 51 ile en çok Facebook kullanılmakta; Youtube yüzde 41, Twitter yüzde 35 oranında kullanılmakta. Dünya genelinde 800 milyon kullanıcısı olan TikTok’ta 28,4 milyon kullanıcıyla dünyada 3’üncü; 340 milyon kullanıcısı olan Twitter’da 11,8 milyon kullanıcıyla 6’ncı; 1 milyar kullanıcısı olan Instagram’da 38 milyon kullanıcıyla 6’ncı; 2,5 milyar kullanıcısı olan Facebook’ta da 37 milyon kullanıcıyla 10’uncu durumdayız.

Sosyal ve ekonomik hayattaki belirleyiciliği tartışmasız öneme ulaşan internet, özellikle de sosyal medya, her türlü insani ilişkilerin mecrası haline gelmiş; düşünce ve ifade özgürlüğünün aracı, siyasi ve sosyal kesişmelerin kavşağı olmuştur. İnternet ve sosyal medya üzerinden açıklanan görüşlerden kaynaklı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) ile Anayasa Mahkememizde açılan davalarda alınan çeşitli kararlarda internet ve sosyal medyanın, Türkiye’nin de taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin (AİHS) 10. maddesi ile Anayasamızın ‘Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti’ başlıklı 26. maddesinde güvence altına alınan düşünce ve ifade özgürlüğü hükümleri kapsamında olduğu vurgulanmıştır. Anayasa Mahkemesi çeşitli kararlarında, internetin modern demokrasilerde başta ifade özgürlüğü olmak üzere temel hak ve özgürlüklerin kullanılması bakımından önemli bir araçsal değere sahip bulunduğunu belirtmiştir. Mahkeme’ye göre internet ortamında düşüncelerin açıklanması ve yayılması basılı yayınlara oranla daha kolay, ucuz, hızlı ve yaygındır. “Ulaşılabilirliği, haber ve fikirlerin saklanma süresi ve kapasitesi ile hacimce büyük haber ve fikirleri iletme imkânı gözetildiğinde internet, halkın haber almasının ve bilgilerin iletilmesinin gelişiminde önemli bir role sahiptir. İnternet, herhangi bir sınırlama gözetmeksizin herkesin haber ve fikirlere ulaşması ile fikirlerini yayması noktasında çok önemli bir imkân sağlamaktadır.” Mahkeme internetin Anayasa’nın 26. maddesinde düzenlenen ifade özgürlüğünün güvencesi altında olduğunu kabul etmiştir. Mahkeme’ye göre “başta ifade ve basın özgürlüğü olmak üzere internet özgürlüğü ile bağlantılı diğer hak ve özgürlüklerin demokratik bir toplumdaki yaşamsal önemi nazara alındığında internet konusunda kamu gücünü kullanan makamların ve mahkemelerin çok hassas davranmaları gerektiği açıktır.”

İnternet bağlamında son yıllarda ortaya çıkan bir konu sosyal medya organlarıdır. Sosyal medya organları, “medya içeriğini oluşturmak yayınlamak ve yorumlamak şeklinde bireysel katılıma imkân veren, şeffaf ve karşılıklı iletişim kurulan bir platformdur. Bu gibi internet siteleri günümüzde sosyal medyada dünyadaki tüm kullanıcıların bir arada iletişime geçebildiği yorum, mesaj, bilgi, eleştiri, satış ve tanıtımların yapıldığı etkili bir alan haline gelmiştir.” Bu tür internet siteleri büyük miktardaki verileri saklama ve yayınlama kapasitesi ile bunların erişilebilirliği sayesinde toplumun gündem oluşturmasına, gündemin takibini ve bilgi alışverişini kolaylaştırmaya büyük ölçüde katkı sağlamaktadır.⁵

21. Yüzyıl’da düşünce ve kanaatlerin, arada herhangi bir belirleyici olmaksızın iletilebildiği, bu açıdan kamuoyunun sağlıklı oluşumunda yeri doldurulamaz katkılar sunan internet ve sosyal medya, bazı aşırılıklar ve suça yönelimleri teşvik etmektedir. Ancak bu internete, sosyal medyanın varlığına atfedilecek bir durum değildir, olamaz. İlişkileri; demokratik ilkeler, hukuksal eşitlik ve ekonomik dayanışma temelinde örgütlenmeyen toplumların kökte olan sorunlarının yansımalarına vesile olan internet ve özellikle sosyal medya, görüleceği üzere bu konuda esas değil tali bir başlıktır. İnternet ve sosyal medyanın yarattığı geniş özgürlükler, bilgi edinme ve haberleşme olanakları; örgütlenme modeli sorunlar içeren ve bu bağlamda otoriter, otoriterliğe eğilimli ülkelerde, bol bir elbise olarak durmakta ve her fırsat bulunduğu elbise daha da daraltılmaya çalışılmaktadır. Ne yazık ki Türkiye’deki mevcut siyasi ve bürokratik yönetim anlayışı, internet ve özellikle sosyal medyayı özgürlüklerin kullanımı, bireysel ve toplumsal gelişimi destekleyici bir teknoloji olarak görmektense tehlikeli ve sakıncalı olarak değerlendirmektedir. Bu doğrultuda da özgürlükler aleyhine uygulamaları her geçen gün artırmaktadır. İfade Özgürlüğü Derneği’nin EngelliWeb raporunda; sürekli güncellenmekle birlikte 2019 yılı içinde Türkiye’den toplam 408.494 alan adı ve web sitesine erişim engellendi. Raporda; yıllık bazda bir değerlendirme yapıldığında 2019 yılı içinde erişimi engellenen web sitelerinde (61.049), önceki yıllara göre düşüş (2018: 94.233 ve 2017: 91.812) gözlemlenmekle birlikte, 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun ve erişimin engellenmesi uygulamalarının başlamasından sonraki 13 yıllık sürecin (2007-2019) ortalamasının (yıllık 31.422 web sitesi) üzerinde erişimin engellenmesi uygulamalarına 2019 içinde de devam edilmiştir. Bunun yanı sıra, tespit edildiği kadarı ile 2019 sonu itibarı ile 130.000 URL adresine, 7.000 Twitter hesabına, 40.000 tweete, 10.000 YouTube videosuna ve 6.200 Facebook içeriğine de 5651

⁵ Dr. Ulaş Karan, İfade Özgürlüğü Anayasa Mahkemesi Bireysel Başvuru El Kitabı Serisi -2, (Ankara; 2018), s. 54.

sayılı Kanun ve diğer hükümlere istinaden erişim engellenmiştir. 2019 sonu itibarı ile 50.000 kadar içerik ise erişim engelleme kararları sonrasında içerik sağlayıcılar tarafından yayından kaldırılmıştır. 2019 yılı içinde devam eden erişim engelleme uygulamalarının en önemlisi Wikipedia platformuna Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliği kararı ile Nisan 2017 içinde uygulanmaya başlanan topyekûn erişimin engellenmesi uygulamasıdır. Yaklaşık 2.5 yıl erişime engelli kalan Wikipedia platformu ile ilgili yapılan bireysel başvurular Anayasa Mahkemesi tarafından 26.12.2019 tarihinde karara bağlanmıştır.

Tüm bu gerçekler; internet ve özellikle sosyal medyaya yönelik her türlü kısıtlama, yüzyıllardır akan bir suyun yatağını tersine döndürmek anlamına gelecektir ki bu da toplumsal maliyeti çok yüksek beyhude bir çabadır.

II. TEKLİFİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Türkiye’de internete ilişkin temel düzenleme, zaman içerisinde çeşitli değişikliklere de gidilen 22 Mayıs 2007 tarihli 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkındaki Kanun’dur. Teklifte; 5651 sayılı Kanun’da az sayıda madde değişikliği öngörülmeyle birlikte içeriğinde olumsuz yönde düzenlemeler söz konusudur.

İktidar, son yıllarda gittikçe yerleşik hale gelen otoriter yönetim anlayışıyla teklifi yasalaştırılmaya çalışmaktadır. İlk olarak bu yılın Nisan ayında gündeme gelen ancak TBMM Başkanlığı’na sunulmayan bir torba yasa teklif taslağı içinde 4 madde olarak yer verilen düzenlemeler, araya COVID-19 salgınınun girmesi nedeniyle üzerinde hiç konuşulmadan gündemden çekilmişti. Toplumun tamamını ilgilendirdiği gibi geleceğini de doğrudan etkileyecek olan düzenlemelere ilişkin bu aralıkta da herhangi bir süreç işletilmezken, salgın döneminde sosyal medyadan iktidara yönelik eleştirel görüşlerin paylaşılmasıyla birlikte kamuoyunda teklifin yeniden gündeme getirileceği kanaati oluşmuş ancak zamanlamasının yeni yasama dönemine kalacağı görüşü ağırlık kazanmıştı. TBMM Genel Kurulu’nun, gündemindeki yasa tekliflerine ilişkin çalışmalarına tamamlayıp tatile girmesinin beklendiği bir sırada AKP ve MHP grup başkanvekillerinden üçünün de imzasının bulunduğu, yürürlük ve yürütme maddeleri de dahil 9 maddelik söz konusu kanun teklifi, 21 Temmuz 2020 tarihinde Meclis Başkanlığı’na sunulmuştur. Meclis Başkanlığı da hiç vakit geçirmeksizin teklifi Adalet Komisyonu’na sevk etmiş; Adalet Komisyonu Başkanlığı da adeta önceden planlanmış gibi hızla teklifi çoğaltarak aynı gün akşam saatlerine doğru teklifi komisyon

üyeleri ve ilgili makamlara göndererek, toplantı tarihini, 23 Temmuz 2020 Perşembe saat 16.00 olarak duyurmuştur.

Muhalefet milletvekillerinin verdiği onlarca yasa teklifi yıllardır komisyon tutulurken, AKP ve MHP'yi, iki ay sonra başlayacak yeni dönemi bile beklemeyecek kadar acele ettiren söz konusu teklifin içeriğini değerlendirmeden önce, teklifle değişiklik öngörülen 5651 sayılı Kanun'da tartışmalı birkaç konunun altını çizmekte yarar var. Akademisyenler Yaman Akdeniz ile Kerem Altıparmak'ın “İnternet: Girilmesi Tehlikeli ve Yasaktır Türkiye'de İnternet İçerik Düzenlemesi ve Sansüre İlişkin Eleştirel Bir Değerlendirme” başlıklı 2008 tarihli çalışmasında, 5651 sayılı Kanun'un anayasaya aykırı bir içerikte olduğu şöyle ifade edilmiştir:

“Kanunun diğer tüm maddeleri 8'inci maddeyle ilintili olup, bu maddeye göre “web” sitelerine erişimin engellenmesi kararları, soruşturma aşamasında bir yargıç, kovuşturma aşamasında ise mahkeme tarafından verilecek. Kural, Ceza Muhakemesi Kanunu'nda sıralanan diğer koruma tedbiri hükümlerine benzemekte. 5651 sayılı Kanun'un 8'inci maddesinin (2)'nci fıkrası, koruma tedbiri olarak verilen erişimin engellenmesine ilişkin kararlara karşı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre itiraz edilebileceğini belirtmektedir. Oysa 5651 sayılı Kanun'a göre alınan tedbir, kararların yapısı, Ceza Muhakemesi Kanunu'nda düzenlenen diğer koruma tedbirlerinden farklıdır. Ceza Muhakemesi Kanunu'nda sayılan yakalama, gözaltı, tutuklama, arama, el koyma, iletişimin izlenmesi gibi koruma tedbirleri, sanıkların kovuşturulmasını ve nihai yargı kararlarının uygulanmasını güvence altına almak için uygulanan geçici tedbirlerdir. Bu tedbirler soruşturma ve kovuşturma sürecinde delillere ulaşılması ya da delillerin korunması ve sanığın hazır bulundurulması amacıyla alınmaktadır. Tamamen ceza muhakemesi hukukuna tabi olan bu süreçte savcı ve yargıçların koruma tedbiri alınması konusundaki yetkileri idari makamlara devredilemez.

Diğer taraftan, 5651 sayılı Kanun'un 8'inci maddesiyle öngörülen tedbir, Ceza Muhakemesi Kanunu'ndaki koruma tedbirlerinden nitelik olarak farklıdır. Bir “web” sitesine erişimi engellemek, delilin ortadan kaldırılmasını engellemediği gibi, sanığın kovuşturulmasını sağlayacak bir güvence de değildir. Bunun yerine, 8'inci maddede öngörülen tedbir “web” sitesinde kanunda sayılan suçlardan birine ilişkin içerik olduğuna dair yeterli şüphe bulunduğu iddia

edilen ihlali sona erdirmeyi amaçlar. Başka bir deyişle, 5651 sayılı Kanun'a göre alınan tedbir, ihlalin başlamış ve devam eden olumsuz etkilerini önlemeyi sağlar.

Dahası, 5651 sayılı Kanun'un 8'inci maddesinin (4)'üncü fıkrası Telekomünikasyon İletişim Başkanlığını resen idari engelleme kararı almaya yetkili kılmaktadır. Bunun içindir ki engelleme tedbiri, Ceza Muhakemesi Kanunu'ndan anlaşıldığı üzere, bir koruma tedbiri değildir, bu tedbir, keza, Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu tarafından polise verilen yetkileri de çağrıştırmaktadır. Bu kanuna dayanarak polis, örneğin bir suçun işlenmesini önlemek amacıyla, şartları gerçekleşmişse insanları durdurabilir veya polis tarafından alınan kanuni tedbirlere aykırı hareket edenleri yakalayabilir. Bu tedbirler yine çok kısa sürelidir. Eğer polisin tedbiri uygulamasına sebep olan eylem, aynı zamanda Ceza Kanunu'na göre de bir suç sayılıyorsa savcı iddiaları inceler ve gerekirse dava açar. 5651 sayılı Kanun'la öngörülen engelleme kararı bu yetkilerle alınanlardan farklıdır. Bir kere geçici nitelikte olduğu ifade edilebile 8'inci maddeye göre uygulanan tedbir çok uzun süreli, hatta kimi zaman süresizdir. Daha önemlisi, ülke dışından yayın yapan “web” siteleri söz konusu olduğunda bazı idari engelleme kararları hiçbir zaman cumhuriyet savcılığının dikkatine sunulmaz. 5651 sayılı Kanun'a dayanarak kullanılan yetkinin “sui generis” bir yetki olduğu da söylenilebilir.

Bilindiği gibi, kuvvetler ayrılığı Anayasa'nın temel ilkelerinden biridir. Anayasa'nın “Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasa'dan almayan bir Devlet yetkisi kullanamaz.” Anayasa'nın 9'uncu maddesi, yargı yetkisi Türk milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılır hükmünü getirmiştir. Bu hükümlerin doğal sonucu olarak idari makamlar yargı kararları alamayacaklardır. Aksi durum hem Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (madde 6) hem de “Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme”yle (“MSHUS” 71, madde 14) güvence altına alınan; kanunla kurulmuş, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından “adil yargılanma hakkı”na da aykırılık oluşturur.

5651 Sayılı Kanun, itiraz edilen bir web sitesinin 8. maddedeki suçlardan birini içerdiğine dair yeterli miktarda şüphe bulunup bulunmadığını belirleme yetkisini, yargı makamları yanında Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı'na da vermiştir. Böyle bir saptama yargusal bir işlem olup bir idari kuruma devredilemez.

İktidar partisi AKP ile ortağı konumundaki MHP, yasada hukuki açıdan sorunlu maddeleri düzenleme yolunu gitmektense daha da kısıtlayıcı hükümler içeren görüşülmekte olan teklifi gündeme getirmiştir. Teklifin zamanlamasına ilişkin dikkat çekici bir başka nokta ise, iktidara muhalif kimlikleriyle bilinen siyasetçi, sanatçı ve gazeteci kadınların sosyal medyada hedef alınmasına ses çıkarmayan iktidar temsilcilerinin, benzeri çirkin saldırıların birkaç ay sonra kendi yakınlarına, siyasi görüşleri ortaklaşan kişilere yönelmesinin ardından yasal düzenlemeye gitmesidir. Bu durum AKP ve MHP'nin siyaseten riyakarlığının tarihte unutulmayacak örnekleri arasında şimdiden yer almıştır.

Teklif, iktidar kanadının tutarsız siyaset anlayışına da işaret etmektedir. Söz konusu teklifi Adalet Komisyonu'nda görüştüğümüz sıralarda, TBMM Genel Kurulu'da bağlantılı bir düzenleme geçirilmekteydi. 225 sıra sayılı torba kanun düzenlemesinin birinci maddesiyle 'Dijital Mecralar Komisyonu' adıyla bir komisyon kuruluyordu. Bu komisyonun teşekkül ettirilmesinin ardından sosyal medyaya ilişkin yapılacak düzenlemelerin konunun uzmanları tarafından detaylı şekilde değerlendirmesi yoluna gidilmesi varken, cezai yaptırımlar öngören içerikte bir teklifin Adalet Komisyonu'na sevk edilmesi, basit popülist yaklaşım olmaktan başka bir anlam taşımamaktadır. Kamuoyuna bir yandan 'dijital çağın gerekleri uyarınca komisyon kuruyorum' mesajı verilirken, diğer yandan - uygulamasında daha de net şahitlik edileceğimiz üzere - iktidara muhalif kesimlerin susturulma aracına dönüştürülecek düzenlemeler yasalaştırılmaktadır.

Teklifin, Türkiye'de ciddi kısıtlama ve sorunların yaşandığı düşünce ve ifade özgürlüğü alanını daha da daraltması kaçınılmazdır. Türkiye'de üzerinde en fazla hem fikir sağlanan görüş, 'iktidarın hoşuna gitmeyen görüşlerin cezalandırıldığı'dır. Özellikle Recep Tayyip Erdoğan'ın, AKP Genel Başkanı kıyafetinin üstüne cumhurbaşkanı kıyafetini de giymesiyle birlikte ortaya çıkan soruşturma ve dava sayıları bu bağlamda dikkat çekmektedir. Cumhurbaşkanının tarafsızlığına son verilmesinin ardından devletin başı konumunu AKP Genel Başkanlığı'na tercih Erdoğan'a yönelik en basit eleştiri bile 'cumhurbaşkanına hakaret' suçlaması kapsamına sokulmaktadır. 2010-2014 tarih arasında Erdoğan'ın, hakaret içeriğiyle bulunduğu şikayetler nedeniyle 8.550 soruşturma açılıp, 1.827'si dava konusu olmuştu. Erdoğan cumhurbaşkanı olduktan sonra, 2015 ve 2019 yılları arasında beş yılda 16 kat artışla açılan soruşturma sayısı 142.623; dava sayısı ise 29.488'e ulaştı. Bu davalarda 31.399 kişi yargılanırken, kararları verilen 27.155 dosyadan sadece 4.621 tanesinde beraat kararı çıkmış. Beraat kararı çıkan dava sayısı oransal olarak sadece yüzde 17'dir.

Düşünce ve ifade özgürlüğü önündeki en büyük engellerde biri de sulh ceza hakimlikleridir. Tutuklama kararlarının verildiği sulh ceza hakimlikleri, suçlamaya ilişkin

güçlü kanıtlar aramaksızın, hukukun masumiyet karinesini yok saymakta ve hukuki değil siyasi saiklarla tutuklamalara karara vermektedir. Yalnızca altmış beş günlük pandemi dönemine bile asılsız ve provokatif olduğu iddia edilen coronavirus paylaşımları üzerine; 10 bin sosyal medya hesabı incelenmiş, 1.105 kişi hakkında dava açılmış, 510 kişi de gözaltına alındığı nesnel bir gerçektir. Yurттаşlar ifade özgürlüğünü en geniş biçimde kullanabilmelidir. Temsil ve tasarruf yetkisi olanlara karşı bu özgürlüğün kullanılması daha da önemlidir. Bütün ülkeyi temsil eden ve ülkenin geleceğine ilişkin kararlar alan cumhurbaşkanına karşı yurttaşın özgürlük alanı daha geniş olmalıdır. Bu Avrupa hukukunun ortak kuralıdır. Bizdeki uygulama ise tersine işlemektedir. Yetki ve sorumluluklarından kaynaklı daha fazla eleştiriye açık olması gereken devletin zirvesindeki makamlarda bulunanlara yönelik görüşler, özgürlüğü kısıtlayıcı sonuçlara yol açabilmektedir. Buna karşın hakkında suçlamada bulunan kişi, iktidar yanlısı bir görüşü savunuyorsa o zaman ne kadar da güçlü suç kanıtları olsa da tutuklama kararı verilmemektedir. Yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığının yok edilerek, başta Hakimler ve Savcılar Kurulu (HSK) ile yüksek yargı kurumları üzerinden oluşturulan 'saray vesayeti'ne dayalı işlemlerin yürütüldüğü bir Türkiye'de, internet ve sosyal medyaya ilişkin cezai yaptırımların sulh ceza hakimliklerince karara bağlanması, her yeni günde keyfi soruşturma ve kararlarla tutuklamaların artmasına; böylelikle de Türkiye'nin dünya genelinde 'özgür olmayan ülkeler' kategorisine düşmesine daha çok neden olacaktır.

İktidar partisi teklifin savunusunda Facebook, Twitter gibi Dünya genelinde milyarlarca kişinin kullandığı diğer sosyal ağ sağlayıcılara Türkiye'de temsilcilik açtırtarak, hukuki muhataplık kurulmasını ileri sürmektedir. Ancak bu durum hiç de gözükütüğü gibi değildir. Asıl konu; Türkiye'deki geleneksel medyayı yüzde 90'lar düzeyinde kendisine bağlayan ve halkın haber alma hakkını engelleyen iktidar, düşünce ve ifade özgürlüğünün günümüzdeki temel sığınaklarından olan sosyal medyayı da bu teklifle kontrol etmeyi istemektedir. Bunu da verilerin Türkiye'de depolanmasını sağlayarak, istenilen zamanda bu şirketler üzerinde baskı oluşturarak engelleme yoluyla yapmayı hedeflemektedir.

Teklifle Türkiye olarak maddi anlamda da kayıplarımız oluşacak. Sosyal ağ sağlayıcılarının Türkiye'deki ticarete doğrudan katkı sunduğu rakamlarla da ortada. Facebook'ta 2018 yılı içinde 1.7 milyon KOBİ ticaret yapmış. Bu Türkiye'deki KOBİ'lerin yüzde 55'ine tekabül ediyor ve Facebook üzerinden reklam vererek bu KOBİ'lerin yarattığı katma değer 15.3 milyar lira. Dünya'nın 135 ülkesine ticaret yapılmış; diğer bir ifadeyle 135 ülkedeki farklı şirketler, kişiler, gençler Türkiye'deki bir KOBİ'yi izlemiş ve buradan ticaret yapmış. Peki, istihdama katkısı ne bunun? 209 bin kişi.

İnternetteki bant genişliğinin daraltılması, teklifin yaptırım hükümleri arasında kademeli şekilde eklenmektedir. Sonuçları planlanmadan getirilen bu hükmün, başkaca olumsuz sonuçlar yaratması kaçınılmazdır. Bir örnek vermek gerekirse; İstanbul trafiğinde, dört şeritli otopanda giderken şeridin terk şeride düşürülmesine durumunda vatandaşların zamanla o yolu kullanmaktan vazgeçmesi gibi düzenlemeyle çok sayıda yabancı firma ile bazı yerli firmalar Türkiye'den çekilecektir.

Verilerin Türkiye'de depolanması gerekliliği ile yasanın bir benzerinin geçen yıllarda Almanya'da yürürlüğe konulduğu yönünde teklif sahiplerince konuşmalarda sıklıkla öne sürülen argümanlar, teklifin yazılı şekilde hiçbir geçerli bilgiyle ortaya konulabilmiş değildir. Nedeni bu argümanların yetersiz bilgiyle kaynaklı yanlış olmasıdır. Sosyal ağ sağlayıcıları data depolama işlemlerini, Dünya genelinde 5 farklı lokasyondan aynı yapmaktadır. Bu lokasyonlar belirlenirken de enerji maliyetleri, hava sıcaklıkları, uçakların rotaları bile detaylı şekilde belirlenmektedir. Rusya, Endonezya, Hindistan bunu denemeye çalışmış ancak başarısız olmuştur. Almanya'da çıkan yasaya ilişkin argümanlar ise yeterli doğruluk içermemektedir. Türkiye'deki düzenlemeyle benzerlik taşıdığı doğrudur ancak uygulamaya ilişkin herhangi bir çıktı yoktur. Ayrıca Almanya'daki düzenleme, bu ülkeye özgün durumları öncelemiştir. İrkçılığın her an boy gösterme olasılığının yüksek olduğu Almanya'da bunun önüne geçilmesi amaçlamıştır. Almanya ile Türkiye kıyaslamasını, cezaları artırmak için yapanların görmek istemedikleri asıl gerçek ise, Almanya'da ifade özgürlüğü gerekçesiyle kapatılmış bir tane internet haber sitesinin olmamasıdır! Oysa Türkiye'de sendika.org 63 defa, Oda TV yine defalarca kapatılmıştır.

Teklif, arama motorlarından içerik çıkartılmasını da öngörmektedir. Düzenlemeyle 'unutulma hakkı'nın etkin kullanımının amaçlandığı ifade edilmektedir ancak bu doğru değildir. Uygulamada siyasetin dizayn edilmesi hedeflenmektedir. Hafızalarda ilk günkü gibi tazeliğini koruyan AKP-FETÖ işbirliğine ilişkin haberler, yolsuzluk operasyonları, ayakbaşı kutularına konulan milyon dolarların görüntü kayıtları ile özellikle ABD ve Rusya ile kurulan tavizkar dış politikanın yol açtığı ağır bedeller internet arşivinden silinmek istenmektedir. Böylelikle yeni kuşakların, geçmişte yaşanan onca kirliliğiden haberdar olmaları engellenecektir.

Sosyal ağ sağlayıcılarının Türkiye'de temsilci bulundurmasından, verileri Türkiye'de depolamasına, arama motorlarından içeriklerin silinmesine ve bunların yerine getirilmemesi durumunda para cezası ve bant daraltılmasına gidilmesine kadar tüm düzenlemeler, özünde bir nedenden kaynaklanıyor. AKP'de son yerel seçimlerde ortaya çıkan oy azalmasının, genç seçmenden kaynaklı olduğu yapılan tüm anketlerde gözükmekte ve her geçen gün genç

seçmenler AKP'den daha da uzaklaşmakta. İktidar da bu durumu göz önüne alarak gençlerin yoğunlukla kullandığı sosyal medyayı kontrol altına almak ve buradan kendisine yönelen protesto ve tepkilerin önüne kesmek istemektedir. Yapılan araştırmalara göre gençleri kapsayan “Z” ve “Y” kuşağının nüfusu ülkemizde 27 milyon civarında. 27 milyon vatandaştan yaklaşık yüzde 63'ü imkân olduğunda Türkiye'yi terk etmek istiyor, Türkiye'de yaşamak istemiyor. Gençlerden yüzde 70'i; bilgisi, birikimi, kariyeri ne kadar yeterli olsa da 'torpil' bulamadığı takdirde istediği yere gelemeyeceği düşüncesinde. Fikrini açıklaması durumunda başına bir şeyler geleceğini düşünün gençlerin oranı yüzde 60'larda. Gençler mutsuz, umutsuz ve tepkili. Buna da AKP'nin kaynaklık ettiğinin farkında. Erdoğan bu durumun önüne geçebilmek için ülkenin gençlerinin düşüncelerine saygı duymak, genç istihdamı artıracak yatırımlara yönelmek yerine sosyal medyayı zapturapt altına alıp sorunu çözeceğini zannetmekte. Yeni ve alternatifsiz bir yaşam alanı olmaya başlayan internet ve sosyal medyaya ilişkin bazı düzenlemelere ihtiyaç duyulmakla beraber bu ancak özgürlükçü politikalarla sağlanabilir. Bu süreci yönlendirmek ve yönetmek; işine geldiğinde Facetime'den darbeye karşı halkı sokağa çağırıp, işine gelmediğinde Twitter'den Dislike aldığınızda yasaklara sarılmakla olmaz.

III. TEKLİFİN MADDELERİNE İLİŞKİN DEĞERLENDİRME

Teklifin 1'inci maddesi ile 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunun 2'nci maddesinin birinci fıkrasına (s) bendi eklenmekte ve “Sosyal ağ sağlayıcı” tanımı yapılmaktadır. “Sosyal ağ sağlayıcılar”, yürürlükteki 5651 sayılı kanunun mevcudunda yer alan “yer sağlayıcılarının” tabii olduğu yükümlülüklerle tabii olup, hali hazırda bilgilendirme yükümlülüğü, hukuka aykırı içerikten haberdar olması halinde içeriği kaldırma yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu bakımdan yer sağlayıcıları altında ayrıca bir sosyal ağ sağlayıcı kategorisi oluşturulmasına teklif gerek olmamasına rağmen bir tanımlama yapılmaktadır, ancak yapılan tanımlamanın “sosyal ağ sağlayıcı” tanımına ilişkin olarak uygulamadaki sorunların önüne geçilmesi amacı ile daraltılmış bir tanımlama olan “(s) Sosyal ağ sağlayıcı: Doğrudan iletişim kurulanlar, mevcut online servisin asli işlevinin sosyal etkileşim olmadığı ve/veya belirli bir içeriğin sunumu için tasarlanan ağlar hariç sosyal etkileşim amacıyla kullanıcıların internet ortamında metin, görüntü, ses, konum gibi içerikleri

oluşturmalarına, görüntülemelerine veya paylaşımlarına imkân sağlayan gerçek veya tüzel kişileri,” uygun olacaktır.

Teklifin 2’nci maddesi ile 5651 sayılı Kanun 3. maddesinin 3. fıkrasında yer alan bildirim mekanizması bir tebligat usulü olmayıp, bilgilendirmelerin yapılmasında bir yol olarak sunulmaktadır. “Bu Kanun kapsamındaki faaliyetleri yurt içinden ya da yurt dışından yürütenlere, internet sayfalarındaki iletişim araçları, alan adı, IP adresi ve benzeri kaynaklarla elde edilen bilgiler üzerinden elektronik posta veya diğer iletişim araçları ile bildirim yapılabilir.” Hukuki işlemin geçerlilik kazanması, yapılan işlemin ilgisine tebliğ edilmesi ile gerçekleşir. Özellikle tek taraflı olarak yapılan idari işlemlerin ilgisine bildirilmesi yasal hakları kullanma açısından son derece önemlidir. Tebligat, usul ve yöntemi Tebligat Kanunu’nda belirlenen resmi bir işlemdir. Bu doğrultuda konusu idari para cezası olan bir yaptırımın bu yolla bildirilmesinin tebligat sayılması ve 7201 sayılı Tebligat kanunu uyarınca tayin edilen tebligat yapmaya yetkili merciinin yetkilerini de bertaraf etmektedir. Bu nedenle bu bildirimlere ek olarak idari para cezalarının Tebligat Kanunu’na uygun şekilde tebliğ edilerek geçerli bir tebligatın sonuçlarını doğurması mekanizması korunmalıdır. Tebligatların yurt içinde ve yurt dışında nasıl yapılabileceği, kanunlarla ve uluslararası anlaşmalarla düzenlenmiş durumdadır. İç hukukta yapılan bir düzenleme, uluslararası anlaşmalardan doğan yükümlülükleri ortadan kaldıramayacağı için (Viyana Sözleşmesi gereği) bu madde hukuki sorunlara yol açacaktır. Uluslararası tebligat kuralları ile paralelliğin sağlanamaması halinde bu durum kanun değişikliğinin tamamen sosyal medya şirketlerine yaptırım uygulama amacı ile yapıldığı düşüncesini yaratabilecek ve toplumda sansür algısı yaratmak isteyen kişilerce bir argüman olarak kullanılabilir. Bu gerekçe ile teklifin 2’nci maddesinin “(5) Bu Kanun kapsamında uygulanan idari para cezaları, muhatabın yurt dışında bulunması halinde Kurum tarafından doğrudan doğruya muhataba veya bildirmiş olduğu irtibat kişisine üçüncü fıkradaki usulle bildirilebilir. 7201 sayılı Tebligat Kanunu ve uluslararası tebligat anlaşmalarına ilişkin usullere uygun olarak yapılacak tebligatlar saklıdır.” şeklinde değiştirilmesi uygun olacaktır.

Teklifin 3’üncü maddesi ile 5651 sayılı Kanunun 5’inci maddesinin altıncı fıkrasında yer alan “on bin Türk Lirasından yüz bin Türk Lirasına” ibaresi “bir milyon Türk Lirasından on milyon Türk Lirasına” şeklinde değiştirilmiştir. Kanuna göre hizmet ve içerikleri barındıran sistemleri sağlayan veya işleten gerçek ve tüzel kişiler yer sağlayıcıdır. Bu tanımın içerisine sadece sosyal medya platformları değil, online alışveriş siteleri de dahildir. Bu fahiş

idari para cezaları e- ticaret sektörü için caydırıcı niteliktedir. Cezaların alt ve üst sınırının 100 kat artırılması “ölçülülük” ilkesine aykırıdır. Bu açıdan maddenin teklif metninden çıkartılması uygun olacaktır.

Teklifin 4’üncü maddesi ile kanunun erişim engelleme ile ilgili maddelerine içerik çıkarma ibaresinin eklenmesi, kolektif dijital hafızanın silinmesine sebep olacaktır. Teklif yasalaşırsa içerik çıkartma kapsamında zorunlu olarak tüm haberler silinecek ve tüm yolsuzluklar ve eleştirel haberleri yok edilecektir. Bu durum dijital hafızanın yok olarak Z kuşağına temiz bir iktidar görüntüsü olan bir Türkiye yaratılmasına sebebiyet vererek, gerçeklerden uzaklaştıracaktır. Ayrıca bu madde yurtdışında mukim şirketler açısından bir anlam ifade etmeyeceği için, ilgili içerikleri çıkarmalarına gerek kalmayacaktır. Türkiye’de mukim teknoloji şirketlerinin içerik çıkarma yaptırımına uğramamak için şirket merkezlerini başka ülkelere taşımalarına sebep olacaktır. Kaldı ki bu ağır yaptırımlar nedeniyle teknoloji şirketleri Türkiye’yi yatırım yapılabilecek ülkeler arasında da görmeyecektir. Bu açıdan maddenin teklif metninden çıkartılması uygun olacaktır.

Teklifin 5’inci maddesi ile kanunun erişim engelleme ile ilgili maddelerine içerik çıkarma ibaresinin eklenmesi, kolektif dijital hafızanın silinmesine sebep olacaktır. Teklifin 4’üncü maddesindeki çekincemizde olduğu gibi, teklif yasalaşırsa içerik çıkartma kapsamında zorunlu olarak tüm haberler silinecek ve tüm yolsuzluklar ve eleştirel haberleri yok edilecektir. Bu açıdan maddenin teklif metninden çıkartılması uygun olacaktır.

Teklifin 6’ncı maddesi ile 5651 sayılı Kanuna ek madde eklenmektedir. Mevcut durumda bu platformların Türkiye’de beraber çalıştıkları avukatlık ofisleri var. İlgili içerik kaldırma ve erişim engelleme kararları zaten bu ofislerce ilgili platformun kendi politikalarına göre uygulanıyor.

Türkiye’de sosyal medya platformları kullanıcı bilgilerini mahkeme kararlarına rağmen vermeyebiliyor. Bu düzenleme ile anonim hesapların kişi ve IP numarasına ulaşılarak bulunması, hükümete yönelik eleştiri ve haberlere anında müdahale edilerek engellenmesine yol açacak. Bu durumda kişisel verileri devlet organları ile paylaşan sosyal ağlar yüzünden anonimlik hakkı ortadan kalkacağı gibi internette ağ tarafsızlığına da aykırı bir işlem yapılmış olacak.

Bu durumda muhalif kullanıcılar kişisel bilgilerinin makamlara ulaştırılacağı endişesi ile kendilerine sansür uygulayacaklar. Muhalif sesler kısılacak, hükümete yönelik eleştiriler azalacak.

Teklifle, temsilcilik açılmaması halinde aşamalı olarak idari para cezası, reklam ve sözleşme yasağı ve sonrasında internet bant genişliğinin daraltılması getirilmek isteniyor.

Önce 10 milyon TL tutarında sonrasında 30 milyon TL tutarında idari para cezası uygulanacak. Bu tip cezalarla karşılaşmak istemeyen sosyal ağ sağlayıcı kanunda belirlenen içerik kaldırma ve erişim engelleme, kullanıcı verilerini makamlara iletme gibi tüm şartları eksiksiz uygulayacaktır. Sonrasında Türkiye’de mukim vergi mükelleflerinin sosyal ağ sağlayıcılarına reklam vermesi engellenecek. Günümüzde ve özellikle pandemi dönemi süresince pek çok büyük ya da küçük ölçekteki işletme operasyonlarını internet ortamına taşımış ve bu süreçte müşteri ve kullanıcıları ile sosyal medya platformlarına vermiş oldukları reklamlar aracılığı ile temas halinde kalabilmiştir. Günümüzde sosyal medya mecraları küçük işletmelerin tüketicilere ulaşmasında temel alanlardan biri haline dönüşmüştür. Örneğin bakın Türkiye’de 1,7 milyon KOBİ’nin Facebook’ta bir işletme sayfası olduğu belirtiliyor. Bu da ülkemizdeki KOBİ’lerin %55’ine tekabül etmektedir. Facebook araçları üzerinden gerçekleşen pazarlama faaliyetlerinin 2018 yılında ekonomiye 15.3 milyar TL katma değer yarattığı belirtiliyor. Bugüne kadar Facebook platformları aracılığı ile 209.000 kişilik bir istihdam yarattığını da görmezden gelemeyiz. Yurtdışından 135 milyon kişi Türkiye’den en az bir KOBİ’nin sayfasını takip edip onların ürün ve hizmetlerine dair bilgi sahibi oluyor, bu ürün ve hizmetleri yurtdışından satın alıyor. Facebook’ta aktif olan bu işletmelerin 98%’i Facebook uygulama ailesinin işlerini büyütmelerine yardımcı olduğunu, 91%’i ise Facebook platformları sayesinde satışlarını artırdığını ifade ediyor. Böyle bir tabloda direkt kullanıcıları etkileyecek bir yaptırımın kabul etmek mümkün değildir.

Sonrasında Birlik Başkanı, İnternet Bant Genişliğinin %90 a kadar daraltılması için Sulh Ceza hakimliğine başvuru yapılabilecek. İnternet Bant genişliğinin daraltılması Türkiye’deki kullanıcıların ilgili platformlara giriş yapamamasına, fotoğraf, video paylaşamamasına ya da mevcut yayınları izleyememesine sebep olacak. İnternet kullanıcıları sosyal ağ sağlayıcılarını kullanamaz hale gelecek. Bu durumda Sosyal Medya Platformları üzerinden faaliyet gösteren gerçek ve tüzel kişilerin ticari hayatlarına müdahale olacağı anlamına geliyor.

Fakat sosyal medya platformları sonuç olarak ticari bir faaliyet yürüttükleri için temsilcilik açacaklardır ve tüm talepleri yerine getireceklerdir. Halkın haber alma ve ifade özgürlüğü hakkı darbe alacaktır.

İlgili madde teklifinin 3. Fıkrasında Günlük Erişimi 1 milyondan fazla olan Sosyal Ağ Sağlayıcıların 9 ve 9A maddeleri uyarınca kişiler tarafından yapılan başvurulara 48 saatte cevap verme zorunluluğu istenmektedir. 48 saat bu tip işlemler için çok kısa bir süre. Ayrıca günlük 1.000.000 sınırlaması doğru bir belirleme değil. Teknoloji konusuna odaklanmış bir sosyal medya platformunun günlük erişimi 20.000 ise burada ortaya çıkabilecek içerikleri kapsam dışında bırakıyor. Ayrıca olumlu ya da olumsuz cevap verme yükümlülüğü sosyal ağ sağlayıcıyı mahkeme ve hakim yerine koymak anlamına geliyor. Olumsuz cevapların gerekçeli istenmesi de bu belirlemeye örnek teşkil ediyor. Bu da yasanın insanların zarar görmesini engellemekten çok siyasi engelleme için değiştirilmek istendiğini ortaya çıkarıyor. Ayrıca bu sürede yerine getirilmezse adli para cezasının öngörülmesi ise adli para cezasını ödemeyen ağ sağlayıcısının hapis cezası ile karşı karşıya kalmasına sebep olacaktır.

Teklifin içeriğinde yer alan veri yerelleştirmesinin istenmektedir. Söz konusu yaklaşım kişilerin verilerinin güvenliğini amaçlamaktan ve sektör dinamiklerinden uzaktır. Türkiye'de faaliyet gösteren şirketin, verileri Türkiye'de tutması hem teknik hem operasyonel sebeplerle mümkün olmayabilir. Veri koruma standartları yurtdışındaki şirketin bulunduğu yerde daha üst seviyede olabilir. Daha düşük maliyetlerle koruma ve yönetim imkanını bulunabilir. Türkiye'de dijital okur yazarlık ve farkındalık seviyesinin yüksek olmaması sebebiyle Kişisel Verilerin korunması daha zor hale gelebilir.

Tasarı sosyal ağ sağlayıcılarının Türkiye'deki kullanıcılarının verilerini Türkiye'de barındırmakla yükümlü kılıyor ancak veri işleminde ulusal bir ayırımın teknik olarak mümkün olmayacağı için bu düzenleme ilgili dijital mecraların Türkiye'den çekilmesine yol açacaktır. İlgili sosyal medya şirketlerinin çok az ülkede veri merkezleri olduğu; bu merkezlerin de ciddi maliyetler getiren yatırımlar oldukları bilinmektedir. Bütün bunlar düşünüldüğünde, hele de böylesi bir kriz, pandemi ortamında sosyal ağ sağlayıcılarının bu talepleri karşılayamayacağı ortadadır.

Hiçbir sosyal medya platformunun buna uyması mümkün gözükmemektedir. Dünyada da zaten Çin ve Rusya olmak üzere bazı ülkelerde verilerin tamamının ya da bazılarının ülke içerisinde saklanmasına yönelik hukuki düzenlemelere niyetlendiği ancak zorluklar nedeniyle uygulanamadığı bilinmektedir. Hindistan, Endonezya ve Vietnam benzer düzenlemeler öngörmüş, hatta taslak olarak yayınladıktan sonra geri çekmişlerdir.

Teklifle, sosyal ağ sağlayıcının, kullanıcıların içerikleri sebebiyle tazminata mahkum edilmesinin yolunun açılması istenmektedir. Sosyal Ağ Sağlayıcılar kendilerine gönderen kararları uygulamazlar ise doğan zararlardan da sorumlu olacaklar ve çok sayıda dava ile karşı

karşıya kalacaklar. Bu durum pratikte de teoride de olmayan bir hukuki durum yaratıyor. Tüm bu açılardan maddenin teklif metninden çıkartılması uygun olacaktır.

Teklifin 7'nci maddesi ile teklif metninden çıkartılmasını önerdiğimiz 4'üncü maddenin üçüncü ve dördüncü fıkrasındaki hükümlerin uygulamasına dönük olup çıkartılması uygun olacaktır.

<i>Zeynel Emre</i>	<i>Tufan Köse</i>	<i>27/07/2020</i>
İstanbul	Çorum	<i>Rafet Zeybek</i>
		Antalya
<i>Turan Aydoğan</i>	<i>Alpay Antmen</i>	<i>Süleyman Bülbül</i>
İstanbul	Mersin	Aydın

MUHALEFET ŞERHİ

İnsanlık tarihi boyunca birçok toplum birbirinden bağımsız olarak yazıyı icat etmiştir. Mesela Mezopotamya’da çivi yazısının ortaya çıkmasından birkaç yüzyıl sonra Eski Mısır’da hiyeroglif yazısı doğmuştur. Mayalar ve Aztekler gibi Amerika’nın eski uygarlıkları da Eski Dünya’dan bağımsız olarak farklı yazı sistemleri bulmuş ve kullanmışlardır. Kuşkusuz bunun temel sebebi düşüncenin ifade edilmesidir. Bir zaman sonra Romalıların "**verba volant scripta manent**" şeklinde ifade edecekleri söz uçar yazı kalır mottosu insanlık tarihi boyunca farklı biçimler kullanıldı, farklı biçimlere evrildi. Çinlilerce bulunan matbaanın Gutenbergler tarafından geliştirilmesi ile yazı daha da önem kazanırken yeni boyutlara da ulaştı. Çünkü sözlerin, zamanın erozyonuna yenik düşeceğini tecrübe edinen insanlık, yazılı belgelerin kalıcılığında kendisine yeni yollar bulacaktı.

Rönesans ve reform hareketlerinin itici gücünü oluşturan bu gelişmeler elbette düşüncenin ifade edilebilmesi hakkına dair bilincin gelişmesine de katkı sunmuştur. "Düşünüyorum, o halde varım" sözleriyle yoğrulmuş varlık bilinci, sorgulamayı, bilmeyi, öğrenmeyi, gerçeklere ulaşma hakkını da beraberinde getirmiştir. İnsanın doğasında var olan "gerçekleri bilebilme" arzusu ve hakkı, düşüncenin gelişimine doğru bir yol açmıştır. Günümüzde anayasal güvence altında olan habere ulaşma hakkı elbette bundan ayrı düşünülemezdir.

Fakat bazı toplumlar için düşünce ve onun ifade edilmiş biçimleri hala bir tehlike olarak görülmekte; düşüncenin insanlığın gelişimine sunduğu katkısı yadsıyan zihniyetler buna dair alanları kısıtlamak için yasakları devreye sokmaktadır. Türkiye için de ne yazık ki gerçekleşen durumlar bundan ibarettir. Düşüncenin suça dönüştürüldüğü örneklerin daha da artırılmasına ve ne yazık ki halkın gerçeklere erişiminin kısıtlanmasına yönelik pek çok girişim söz konusu olmuş ise de komisyon gündemine getirilen bu yasa teklifi gelinen en üst fazdır.

AKP iktidarı boyunca internet yasakları çeşitli vesile ve gündemlerle uygulanmış; basın ve yayına getirilen sansürün etkisiyle alternatif haber alma kanallarına dönüşen sosyal medya mecrası da bu yasaklardan en büyük payı almıştır. Yasaklar silsilesi ve basında uygulanan sansür AKP iktidarının alametifarikası durumuna gelmiş, ülkede yaşananlar istibdat dönemini dahi aşmıştır. Türkiye, uzunca bir süredir basın-yayın özgürlüğünün ihlali, tutuklu gazeteciler, kapatılan yayın organları ve sosyal medyaya dönemsel olarak getirilen kısıtlamalar nedeniyle dünya gündeminde yer alan bir konumdadır. Türkiye basın-yayın özgürlüğü bakımından her

daim otosansür mekanizmalarının da işletildiği bir geçmişe sahiptir. Sansür ve otosansüre dair geçmişe ilişkin pek çok hadise söz konusu olup, bir milat olarak kabul edilebilecek bir gelişme 2004 yılında Pamukova’da gerçekleşen bir tren kazasının ardından bir gazetecinin Ulaştırma Bakanının istifa edip etmeyeceğine yönelik sorusuna dönemin başbakanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından “sen hangi gazetedenisin” şeklindeki sorusu olarak ifade edilmektedir. Bu miladi gelişmenin akabinde gazeteciler soru sormayı dahi unuttur pozisyona getirilmiş, iktidarı eleştirenlere yaşam hakkı tanınmamıştır. Gazetecilik sadece iktidar yanlılığı ile eşdeğer bir pozisyona sokulmuştur. Çünkü muhalif medya kanalları kapatılma, yayınlarının engellenmesi, çalışanlarının cezaevine konulması gibi son derece ağır neticelere maruz bırakılmaktadırlar. Tam da bu yüzden twitter ve facebook gibi sosyal paylaşım siteleri halkın haber alma hakkının sağlandığı mecralardan olmuştur. Fakat internetin yavaşlatılması başta olmak üzere bazı hesapların tehdit altında bırakılması, haberlere getirilen erişim yasakları gibi uygulamalar hızla devam etmiştir. İktidarın yönetme krizine dair her bir toplumsal gelişme bu yasaklardan nasibini alırken, sorumluların hesap vermelerini gerektirecek hadiseler toplumdan gizlenmek istenmiştir. Basında sansüre bir milat olarak geçen Pamukova tren kazasını ne yazık ki başka kazalar izlemiş, Çorlu tren kazası hadisesine dair haberlere getirilen erişim engeli de göstermiştir ki, iktidar yaptığı trafik kazalarını görünmez kılmak istemektedir. Bu görünmezliğin sağlanması için de bu kanun teklifi iktidarın sığındığı bir can simidi olmuştur. Ancak iktidarın kendisine seçtiği can simidinin ülke halklarını nefessiz bırakacağı tartışmasıdır.

Yasa metninin bütününe bakıldığında internetin ne olduğunu, dinamiklerini ve teknik temellerini bilmeyen ancak Türkiye’de inşa ettikleri hakimiyet rejimi için gereken otoriter baskı mekanizmalarını tanımlamaya çalışan, günümüzü yakalayamamış, bununla beraber sadece “yasak”lara özgülünmüş bir metinle karşı karşıya olduğumuz açıktır. İşbu kanun teklifi metni, internete adeta matbaada basılmış korsan yayın muamelesinin dışı vurumudur. Kendisini afişe eden “yeşil küre” fikri ne kadar dijital iletişimden ve sosyal medya dinamiklerinden anlayan bir aklın ürünüyse bu kanun teklifini de o şekilde yorumlamakta beis yoktur. Değişmeyen tek şey değişimin kendisidir. Heraklit “aynı suda iki kez yıkanılmaz”ı boşuna sarfetmemiştir. Yahut, “.. her şey değişip akmada, bu hal beni hayran bırakmada...” İşte dünyadaki tüm canlılar, ekosistemler ve insanların oluşturduğu yönetim biçimleri değişiyor. Demokratik sistemler de evrimleşiyor, geliyor. Az evvel de söz ettiğimiz üzere bu gelişim sürecinde matbaa ne denli önemli ise günümüzde de internet o denli önemlidir. Çünkü artık, elimizde basılı bir Anayasa kitapçığı olmadan da metni okuyabiliyor olmamız artık internet sayesinde. İnternet ortamını ise yasaklarla, mesul müdür atayarak, bürokrasiyi egemen kılarak yönetmek kabil değildir. Bu değişimin ve gelişimin özüne aykırıdır.

Komasyon gündemine gelen bu kanun teklifi iktidarın zihnini dile getirirken geçmiş dönem uygulamalarını da tekrar önümüze sermiştir. Geçmiş yıllara doğru kısa bir gezinti yapacak olursak; 2012 başı ve 2019 birinci yarı yıl sonu itibarı ile Twitter’ a dünya genelinde gönderilen 7 bin 396 mahkeme kararından toplam 5 bin 487 (%74) mahkeme kararının Türkiye’den gönderilmiş olduğunu bir kez daha hatırlamış oluruz. Türkiye bu kategoride açık ara birinci sırada yer alırken, 1.096karar ile Rusya ikinci sırada, 336 kararla Brezilya üçüncü sırada yer almıştır.

Dünya genelinde diğer çıkartma taleplerine bakıldığında Twitter’a toplam 66.007 talep gönderildiği ve bu taleplerden en fazlasının, 30.769 (%46) taleple Türkiye’den gönderildiği, 14.284 taleple Rusya’nın ikinci sırada ve 6.435 taleple Japonya’nın üçüncü sırada yer aldığı görülmektedir.

Dünya genelinde, genel toplamda Twitter'dan toplam 181.271 hesabın kapatılması veya ülke bazında görünmez kılınması talep edilmiştir bunların. Twitter toplamda sadece 2.877 hesabı kapatmış veya görünmez kılmıştır. Şikâyet konusu hesap sıralamasında **Türkiye** 84.258 (%46) hesapla ilk sırada yer alırken, 6.209 hesapla **Rusya** ikinci sıra- da ve 10.960 hesapla Japonya üçüncü sırada yer almıştır. Twitter'da kapatılan veya görünmez kılınanan toplam 2 bin 877 hesaptan 2 bin 243'ü Türkiye'ye aittir.

Yani Türkiye tarafından şikayet edilen toplam 84 bin 258 hesaptan Twitter sadece 2 bin 243 hesap için engelleme kararı vermiştir. (%2.6)

Facebook'ta da durum twitterden farklı değildir. 2013'ün ikinci yarısından 2017 sonuna kadar Facebook Türkiye'den toplam 24.137 içeriği çıkartırken, 2019 içinde toplam 1.135 içeriği çıkartmıştır. 2018'de çıkartılan içerik sayısı ise 2.381' dir.

2013-2019 yılları arasında Facebook platformundan en çok içerik çıkartılan ülkeler arasında Türkiye 24.137 içerikle dördüncü sırada yer alırken Hindistan 72.906 içerikle birinci, Fransa 43.518 içerikle ikinci, Meksika 31.818 içerikle üçüncü sıradadır.

2019 yılı için ise içerik çıkartma sıralamasında Türkiye 1.135 içerikle sekizinci sırada yer alırken, birinci sırada 7.960 içerikle Pakistan, 6.946 içerikle Meksika ikinci sırada ve 2.958 içerikle Rusya üçüncü sırada yer almıştır.

Google de ise; 2009-2019 yılları arasında çıkartılması talep edilen 65.973 içerikten 47.167 tanesi mahkemeler tarafından talep edilmiş, mahkeme kararlarına istinaden Google tarafından 17.062 içerik çıkartılmış veya Türkiye'den görünmez kılınmıştır. Mahkemeler dışında gelen (BTK, emniyet birimleri, devlet kurumları, gerçek ve tüzel kişilerden) toplam 5.353 taleple 18.725 içeriğin çıkartılması talep edilmiş, Google bu diğer taleplere istinaden 7.989 içeriği çıkartmış veya Türkiye'den görünmez kılmıştır. Dolayısıyla, 2019 Birinci Yarı Yıl sonu itibarı ile talep edilen 65.973 içerikten 25.051 tanesi çıkartılmış (sadece %37'si) veya Türkiye'den görünmez kılınmıştır.

Taleplerin büyük bir kısmı iftira ve hakaretle ilgili olmakla birlikte, milli güvenlik, mahremiyet ve gizlilik, uyuşturucu madde ve müstehcenlik ile ilgili talepler de Google'a Türkiye'den gönderilmektedir. **Google'ın 2019'un ilk yarısı raporunda verilen bir örnekte Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'ndan, Yeni Zelanda'nın Christchurch şehrinde bir Cuma namazı sırasında iki camide yaşanan terör saldırısıyla ilgili 70 YouTube videosunun kısıtlanması yönünde bir talep alındığı belirtilmiş ve Google tarafından bu talepte yer alan 8 videonun YouTube'un Topluluk Kurallarını ihlal etmesi nedeniyle kaldırıldığı ve kalan 62 videonun da BTK talebinden önce YouTube tarafından kaldırıldığı belirtilmiştir. Fakat, hatırlanacağı üzere Cumhurbaşkanı Erdoğan, Yeni Zelanda'daki terör saldırısının Facebook, YouTube ve diğer sosyal medya platformlarından kaldırılan görüntülerini 2019 Yerel Seçimleri öncesinde Tekirdağ ve İstanbul Gaziosmanpaşa'da gerçekleştirdiği seçim mitinglerinde yayınlamıştı.**

Google'a Türkiye'den en çok hakaretle ilgili mahkeme kararı gönderildiği görülmektedir. Hakaret içerdiği gerekçesiyle Türkiye tarafından Google'dan kaldırılması talep edilen içeriklerden bazıları:

*Google tarafından verilen örnekler arasında, üst düzey bir hükümet yetkilisinden, Türk hükümetini eleştiren bir kitabın resmini içeren bir Google Drive dosyasının kaldırılması yönünde bir talep geldiği fakat dosyanın kaldırılmadığı, Türkiye'deki çok üst düzey bir Devlet

görevlisinin siyasi karikatürlerinin yayınlandığı iki farklı Google Grupları yayını, iki Blogger yayını, bir Blogger resmi ve bütün olarak bir Blogger blogunun kaldırılmasına yönelik bir mahkeme kararına rağmen talep edilen içeriklerin hiçbirinin kaldırılmadığı, yine Türkiye’de önde gelen siyasi bir figürün eleştirildiği dört Blogger yayınının kaldırılmasına yönelik bir mahkeme kararına rağmen talep edilen yayının kaldırılmadığı belirtilmiştir. Benzer şekilde Google, Türkiye’nin en büyük medya şirketlerinden birinin CEO’suna iftira bulunduğu iddia edilen bir Blogger yayınının kaldırılmasına yönelik bir mahkeme kararı gönderildiğini, yayın incelendiğinde makalede, darbe hazırladıkları iddiasıyla tutuklanan gazetecilerin adlarının sızdırıldığı bir Twitter hesabıyla talep eden arasında bağlantı kurulduğunu fakat yayın hakkında herhangi bir işlem yapmadıklarını belirtmiştir.

Youtube de durum aynı derecede karanlıktır. Google şeffaflık raporlarında hakaret konusundaki talepler YouTube bazında değerlendirildiğinde 2019 Birinci Yarı Yılı sonu itibarı ile en çok talebin, 7.500 içerik kaldırma talebi ile Hindistan’dan gönderildiği, Türkiye’nin ise 5.261 taleple ikinci sırada yer aldığı fakat en çok mahkeme kararı gönderen konumunda olduğu da gözlemlenmektedir.

Benzer şekilde YouTube ile ilgili **hükümet ve resmi makamlar hakkında eleştiri** kategorisi incelendiğinde Tayland 25.373 taleple birinci sırada, 6.296 taleple Vietnam ikinci sırada ve 1.396 taleple Türkiye’nin üçüncü sırada yer aldığı gözlemlenmektedir.

Milli güvenlik kategorisinde de ülkeler değişse dahi Türkiye benzer bir tablo çizmekte ve Kazakistan ve Rusya’nın arkasından 9.478 taleple üçüncü sırada yer almaktadır.

YouTube ile ilgili **nefret söylemi** kategorisi incelendiğinde de bambaşka bir tablo ortaya çıkmakta ve nefret söyleminin Türkiye’nin hassasiyet gösterdiği kategoriler arasında yer almadığı gözlemlenmektedir. Bu kategoride Rusya, Almanya ve Çin ilk sırada yer alırken sadece 16 taleple Türkiye 11. sırada yer almaktadır.

Kasım 2015’inde kısa süreliğine de olsa Reddit platformuna Türkiye’den Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı’nın bir kararı ile erişim engellenmişti. Reddit 2015 Şeffaflık Raporu’nda kısa süreli erişim engelinin nedeninin kendilerine bildirilmediğini belirtmişti.

Reddit’in ilk şeffaflık raporunu yayınladığı 2016’dan 2019 sonuna kadar toplam 234 içerik kaldırma talebi gönderilmiş, genel toplamda da Türkiye 90 taleple birinci sırada yer alırken, 54 taleple Rusya ikinci sırada yer almıştır. 2019 raporunda yabancı devletlerden toplam 110 içerik çıkartma talebi gönderildiği belirtilmiş, bu kategoride 50 taleple Türkiye birinci sırada yer alırken, 36 taleple Rusya ikinci sırada ve 8 taleple Kanada üçüncü sırada yer almıştır.

2014 başından 2019 sonuna kadar dünya genelinde Wordpress’e gönderilen 652 mahkeme kararından 613 tanesi Türkiye’den gönderilmiştir. İkinci sırada 11 mahkeme kararı ile Almanya ve üçüncü sırada dörder mahkeme kararı ile İngiltere, Brezilya ve Avustralya yer almaktadır. 2019 içinde de dünya genelinde Wordpress’e gönderilen 75 mahkeme kararından 72 tanesi Türkiye’den gönderilmiştir.

En çok çıkartma talebinin 15 Temmuz 2016 darbe girişiminden sonraki bir yıllık dönemde yapıldığı gözlemlenmektedir.

Hakkında yasal işlem yapılan sosyal medya hesaplarına bakıldığında ise vahim tablo hiç değişmemektedir.2018 yılı içinde haftalık olarak açıklanan verilere göre toplam 26.996 sosyal medya hesabı incelenmiş ve 13.544 hesap hakkında da yasal işlem yapıldığı İçişleri Bakanlığı tarafından açıklanmıştır. Fakat, İçişleri Bakanlığı tarafından 31.12.2018 tarihinde "1 Ocak - 31 Aralık 2018 Yılı İçerisinde Yürütülen Operasyonlar" başlıklı açıklamada bu rakamlar daha farklı açıklanmış ve "terör örgütü propagandası yapan, bu örgütleri öven, terör örgütleri ile iltisaklı olduğunu alenen beyan eden, halkı kin, nefret ve düşmanlığa sevk eden, devlet büyüklerine hakaretlerde bulunan, devletin bölünmez bütünlüğüne ve toplumun can güvenliğine kast eden, nefret söylemleri içeren" 42.406 sosyal medya hesabı ile ilgili çalışma yapıldığı ve tespit edilen 18.376 kişi hakkında yasal işlem yapıldığı belirtilmiştir.

2019 içinde ise aylık olarak açıklanan verilere göre toplam 44.424 sosyal medya hesabı incelenmiş ve 22.728 hesap hakkında da yasal işlem yapılmıştır. 78 2019 sonunda yapılan yıllık raporlama çalışmasında ise İçişleri Bakanlığı yine farklı rakamlar açıklamış ve 2019 yılı sonu itibarı ile terör örgütü propagandası yapan, bu örgütleri öven, terör örgütleri ile iltisaklı olduğunu alenen beyan eden, halkı kin, nefret ve düşmanlığa sevk eden, devlet büyüklerine hakaretlerde bulunan, devletin bölünmez bütünlüğüne ve toplumun can güvenliğine kast eden, nefret söylemleri içeren 53.814 sosyal medya hesabı ile ilgili çalışma yapıldığını, tespit edilen 24.224 kişi hakkında yasal işlem yapıldığını belirtmiştir.

Ekim 2019 içinde başlatılan Barış Pınarı Harekâtı ile ilgili olarak sosyal medya üzerinden terör propagandası yaptığı iddia edilen 1.297 hesabın tespit edildiği ve 452 kişinin gözaltına alındığı ve 78 kişinin de tutuklandığı ayrıca açıklanmıştır.

Vikipedi'ye Türkiye'den erişimin engellenmesi bir başka skandal gelişme olarak tarihte yerini almıştır. Vikipedi'nin çevrim içi tüm dillerinin Türkiye'den engellenmesi, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) tarafından, 5651 sayılı kanununun verdiği yetkiye dayanarak 29 Nisan 2017 tarihinde aldığı idari tedbir kararı sonucu meydana geldi. "Türkiye'yi terör örgütleriyle aynı zeminde gösteren ifadelerin bulunması" engele gerekçe olarak gösterildi.[2] 2 Mayıs'ta verilen itiraz dilekçeleri sonucunda İngilizce Vikipedi'de yer alan "Turkish occupation of northern Syria" (Türkçe: Suriye Suriye'de Türk işgali), "Foreign involvement in the Syrian Civil War" (Türkçe: Suriye İç Savaşı'na yabancı müdahalesi) ve "State-sponsored terrorism" (Türkçe: Devlet destekli terörizm) maddelerinde Türkiye'ye ayrılan bölümlerin erişim engeline neden olduğu öğrenildi. 5 Mayıs'ta Vikipedi'nin bağlı bulunduğu Wikimedia Vakfı, idari tedbir kararı alan Ankara 1. Sulh Ceza Hakimliği'ne başvurarak kararın kaldırılmasını istedi, fakat itiraz reddedildi.

BTK tarafından, alınan kararlar ilgili olarak Twitter üzerinden Türkçe ve İngilizce olarak yapılan açıklamada şu ifadeler kullanılmıştır:

- Türkiye'nin terör örgütlerini desteklediğini belirten içerikler tüm girişimlere rağmen Wikipediadan çıkarılmamıştır.
- Bu içeriklerin doğru bilgilerle düzenlenmesine izin verilmemiştir.
- https protokolü ile yayın yaptığı için sadece ilgili içeriklerin engellenmesi mümkün olmamıştır.
- Bu nedenle sitenin tamamına tedbir uygulanmak zorunda kalmıştır.
- Bu ve benzeri içerikler ile ilgili Wikipedia editörleri gereğini yapmalıdır.

Wikimedia Topluluğu Kullanıcı Grubu Türkiye'nin resmî Facebook sayfasında ise Vikipedi Topluluğu adına açıklama yapılarak, şunlar denilmiştir:

"Vikipedi'nin Türkçe de dâhil olmak üzere tüm dil sürümlerinin bugün 08.00 itibarıyla Türkiye'de engellendiğini üzülerek gördük. Tüm Vikipedi projelerini yürüten Wikimedia Vakfı konuyla ilgili incelemelerini ve görüşmelerini sürdürüyor. Sayısız gönüllünün tarafsız ve evrensel bilgilere herkesin özgürce ulaşabilmesini sağlamak için çalıştığı, hiçbir şekilde reklam almayan ve kâr amacı gütmeyen, doğrulanabilirliği temel bir içerik politikası olarak benimseyen bu projenin engellenmesini üzücü buluyoruz."

2018 yılında bir soru önermesine yanıt veren Bakan Cahit Turhan; "Wikipedia'ya bildirilen ve erişimin engellenmesine dayanak oluşturan yasa dışı içerikler periyodik olarak kontrol edilmekte ve yetkili mercilerle paylaşılmaktadır. Yapılan son kontroller neticesinde, ülkemizi terörü destekleyen ülkeler arasında gösteren hakimlik kararına konu içeriklerin muhteviyatının yeterli ölçüde değiştirilmediği görülmüştür. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Başkanlığınca süreç titizlikle takip edilmekle birlikte erişim engelleme kararının kaldırılması ile ilgili nihai takdir bağımsız adli mercilerdedir. Türkiye'ye yönelik iftira niteliğindeki içeriklerin kaldırılması sonrası yetkili mercilerce gerekli adımların atılabileceği öngörülmektedir." ifadelerini kullanmıştır.

14 Kasım 2018'de Türkiye Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonu'nda parlamentoların sorularına verdiği yanıtta "Wikipedia'nın Türkiye'de engellenmesinin nedeninin Mustafa Kemal Atatürk'e diktatör denilmesi ve Türkiye'yi IŞİD ile aynı gösterilmesi olduğunu" ileri sürdü. Çavuşoğlu, Vikipedi'yi uyardıklarını belirterek "Atatürk'ü diktatör gösteren karikatürün kaldırılması konusunda talepte bulduk, yapmadı. Lütfen ifade özgürlüğü ile bu tür şeyleri kıyaslamayalım." demiştir.

Anayasa Mahkemesi'nin Wikipedia'ya erişimin engellenmesine yönelik verdiği Wikimedia Foundation Inc. ve diğerleri ifade özgürlüğünün ihlali kararının Resmî Gazete'de yayınlanmasının ardından iki yılı aşkın süredir erişim engeli olan Wikipedia, 15 Ocak 2020 Çarşamba günü Türkiye saati ile 23.00 civarında erişime açılmıştır. Ancak başlıbaşına sürecin kendisi bile son derece karanlık ve vahim bir meseledir.

Ne yazık ki iktidarın sosyal medya alanına ilişkin müdahaleleri bu yasa teklifinin yasalasmasından sonra olacağını göstermesi bakımından dikkate değerdir. Geçmişteki örneklerin analizini iyi yapmak gelecekteki olası riskleri önlemek açısından önem arz etmektedir. Kanun teklifi önerilerine madde bazında bakacak olur isek durum daha anlaşılır olacaktır.

1 inci Maddede sosyal ağ sağlayıcı tanımı; "Sosyal etkileşim amacıyla kullanıcıların internet ortamında metin, görüntü, ses, konum gibi içerikleri oluşturmalarına, görüntülemelerine veya paylaşmalarına imkân sağlayan gerçek veya tüzel kişileri ifade eder." Şeklinde düzenlenmiş olup sosyal medyayı bürokrasiye kurban ederek yok etmek isteyen zihniyet kendisini ifade etmektedir. **Diğer yandan kanun teklifi** ile getirilen tanım oldukça geniş olup bireysel paylaşım ve iletişim araçlarını da kapsama alabilecek niteliktedir. Kanun koyucu adeta geniş bir tanım yaparak, dilediği zaman tüm iletişim mecralarını denetim altına almak niyetini ortaya koymaktadır. Kanunun yürürlüğe girmesiyle uçtan uca şifreli iletişim olanağı sağlayan uygulamaların dilendiğinde kapsama alınması söz konusu olabilecektir. Bu nedenle böylesi geniş bir alana tahakküm amacını ortaya koyan bir düzenlemenin kabulü mümkün değildir.

2 inci madde idari para cezaları ve buna dair tebligat usulüne dairdir. Konusu idari para cezası olan bir yaptırımın bu yolla bildirilmesinin tebligat sayılması, 7201 sayılı Tebligat kanunu uyarınca tayin edilen tebligat yapmaya yetkili mercinin yetkilerini de bertaraf etmektedir. Kuşkusuz uygulanan idari para cezaları alternatif kanalların kapatılmasını sağlamak için önemli bir yöntemdir. Buna dair tebligat usulünün idare lehine kolaylaştırılması ise niyeti açık etmektedir. Halihazırda pek çok televizyon kanalı, basın yayın organı OHAL sonrasında KHK'ler ile kapatılmış, muhalif kanalların yayınları engellenmiştir. Getirilecek olan sistemin OHAL yöntemlerinin devamı olduğu ve halkın bilgiye erişiminin hedef aldığı açıktır. Bu haliyle kanun değişikliğinin tamamen sosyal medya şirketlerine yaptırım uygulama amacı ile yapıldığı görülmektedir. Yani teklif ile hedef alınan mecralar genişletilmiş ve idari para cezaları yöntemi ile sindirme taktiği esas alınmıştır.

3 üncü madde ile halihazırda kanun kapsamında yer sağlayıcı ve sosyal medya sağlayıcılara getirilen yükümlülükler idari para cezaları olarak formüle edilmiştir. Öngörülen idari para cezalarının, suç ve cezada kanunilik ilkesiyle hakeza orantılılık ilkesiyle bağdaşmayacağı açıktır. Öneri, uygulanacak para cezalarının yüz katına çıkarılması biçimindedir. Bunun ise muhalafeti ve muhalefet kanallarının sindirilmesi anlamına geldiği tartışmasızdır. Mevcut durumda kapatılma riskini her zaman barındıran sosyal medya mecrası bu yasaklar silsilesi ve dile getirilen rakamlar söz konusu olduğunda yok olmaya mahkumdur.

4 üncü madde ile halihazırda aşına ve rahatsızlık olduğumuz erişimin engellenmesi ibaresinin "İçeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi" olarak değiştirilmesi önerilmektedir. Bilhassa çocuk istismarını önleyici, kumar vs gibi zararlı unsurları içine katan bir makyaj ile gündeme getirilen öneri, teklif metninin reklam yüzünü oluşturmaktadır. Ancak gerçek niyetin bu olmadığını iktidarın diğer pratiklerinde görmekteyiz. Nitekim küçük kız çocuklarının istismarcısı ile evlenmesini hep gündeminde tutan iktidarın söz konusu yasa değişikliği metnini elinin altında tutarak yasalaştırma amacı ve arzusu kamuoyunun malumudur. Yani internet alanındaki bir düzenlemeye bu tür içeriklerin engellenmesine dair konulan istismara dair hükümler iktidarın gerçek niyetinden ayrıdır. Diğer yandan şayet zararlı içeriklerin engellenmesinden yana olan bir iktidar; ayrımcı tutumunu sürekli dile getirmeyen nefret suçlarını tetiklemez. Bu yönüyle de iktidarın kanun teklifi içerisine sıkıştırmış olduğu düzenlemelerin bütünlüklü değerlendirilmesi elzemdir. şayet faydalı bir düzenleme yapılma amacı baki ise; teklifle erişim engellemesine ek olarak içeriğin kaldırılmasının da öngörüldüğü katalog suçlar daraltılmalıdır. Çocuk istismarı, pornografisi gibi suçlarda içeriğin kaldırılması/erişimin engellenmesi yoluna gidilmesi şüphesiz ki yerinde olacaktır ancak bahsi geçen katalog suçlardan olan ve kanunda tanımı bile bulunmayan dolayısıyla çok geniş yorumlanmaya müsait **"müstehecenlik" suçunun yer alıyor olması kabul edilebilir değildir.** 2015 yılına kadar eşcinselliğin, "Genel Ahlakla Karşı Suçlar" başlığı altındaki müstehecenlik suçu içinde değerlendirilip cezalandırıldığı unutulmamalıdır. İlla katalog suç sayılmak isteniyorsa; uluslararası hukukta öngörülen asgari noktalar baz alınarak çocuk pornografisi, nefret söylemi, şiddete çağrı ve soykırımı teşvik suçları kabul edilebilir. Ancak bunların uygulamasının da demokratik toplumun gereklerine göre ve orantılılık, ölçülülük ilkeleri çerçevesinde, AİHS'e ve AİHM kararlarına uygun şekilde yapılması gerekliliği de mevzuatta açıkça yer almalıdır. Yine içeriğin kaldırılması/erişimin engellenmesi için halihazırdaki kanunda öngörülen "yeterli suç şüphesi", keyfiliğin önüne geçilmesi amacıyla **"kuvvetli suç şüphesi"** olarak değiştirilmelidir. Yine yurt dışında yerleşik olan şirketler bakımından 4 saatlik bir süre makul değildir. Saat farkı bu taleplerin yerine getirilmesinde gecikmelere sebep olabilecektir.

Bu nedenle taleplerin 24 saat içerisinde yerine getirilmesinin daha makul olacaktır. Tüm bu önerilerin yer almadığı bir değişikliğin ise kabul edilmesi söz konusu dahi değildir.

5 inci madde ile internet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle kişilik haklarının ihlal edildiğini iddia eden gerçek ve tüzel kişiler ile kurum ve kuruluşların, içerik sağlayıcısına, buna ulaşamaması hâlinde yer sağlayıcısına başvurarak uyarı yöntemi ile içeriğin yayından çıkarılmasını isteyebileceği gibi doğrudan sulh ceza hâkimine başvurarak içeriğin çıkarılması ve/veya içeriğe erişimin engellenmesini de isteyebileceği önerilmektedir. Konusu özel hayatın gizliliği veya kişilik haklarının ihlali olan bir içeriğe ilişkin inceleme ve değerlendirme aynı zamanda ifade özgürlüğü, bilgi alma hakkı ve haberleşme özgürlüğü bakımından da bir denge gözetmeyi gerektirmektedir. Özellikle kişilik haklarına ve özel hayatın gizliliğine müdahale sınırı ile politik eleştiriyi de kapsayan şekilde ifade özgürlüğü somut olay bazında Anayasa'daki kriterlere göre değerlendirme gerektirmektedir. O nedenle politik eleştiri ve ifade özgürlüğü bakımından temel bir ilke olan kamuya mal olmuş kişilerin kişilik haklarının dar yorumlanması elzemdir. Ancak örneğin cumhurbaşkanına hakaret suçu kapsamında cezaevinde olan yurttaşların sayısının çokluğu niyeti de ifşa etmektedir. Cumhurbaşkanına hakaret davalarında kişisel görüş ve düşünce paylaşımlarının dahi suç olarak değerlendirildiği bir durum yaşanmakta olup buna ilişkin bir örnek ise, V.E. adlı bir yurttaşın facebook adlı sosyal paylaşım sitesinde 07.11.2016 tarihinde yazmış olduğu "benzini boşverin dünyanın en pahalı cumhurbaşkanı bizde" şeklindeki yazıyı paylaşmış olması nedeniyle 2 yıl 4 ay hapis cezasına çarptırılması olmuştur. Oysa AIHM tarafından 2013 yılında verilen bir kararda ise Fransa Cumhurbaşkanı hitaben "defol git salak herif" şeklindeki bir pankarta ilişkin dava hakkında bunun ağır eleştirisi olduğu ifade edilmiştir. Türkiye'de hala eleştirisi ile kişilik haklarına saldırı arasındaki temel fark dahi ayırt edilemezken, bu yasa metninin uygulanmasındaki sırasındaki hak ihlallerinin ne denli yoğun olacağı göz ardı edilmemelidir.

Bir diğer çarpıcı mesele ise "unutulma hakkı" mevzuudur. "Unutulma hakkı", kısaca kişi ve kurumların internette kendi adlarıyla arama yapıldığında derlenen sonuçlar arasında kendileriyle ilgili bilgi, fotoğraf, belge gibi verilere yer verilmemesini isteme hakkıdır. AKP'nin bu düzenleme ile unutulma hakkını gündeme getirdiği bilinmektedir. Nitekim AKP'ye mensup parlamenterlerin 'unutulma hakkı'na ilişkin olarak, "Siz yargı kararlarına başvuruyorsunuz, mevcut hukuk sistemi içerisinde sonuç alıyorsunuz. Fakat tüm bunlara rağmen adınızı yazdığınızda, bu konuya dair bir şey girdiğinizde sizinle alakalı geriye dönük tüm bilgiler önünüze geliyor. Bu düzenlemeyle; ilgili kişi, 'kişilik haklarını ihlal eden bazı internet siteleriyle ilişkilendirilmesinin engellenmesini' talep edecek. "Benim ismim bu internet siteleriyle yan yana gelmesin" talebinde bulunabilecek." ifadelerini kullanması dikkate değerdir. Yine yandaş medyada yazılan bazı köşe yazılarında da "Kişilerin şeref ve itibarının korunması için 'unutulma hakkı' getiriliyor" denilerek teklifin bu maddesi savunulmuştur.

Ancak bu düzenlemeyle aslında amaçlananın, unutulma hakkının tanınması olmayıp, iktidarın geçmişteki söylem ve eylemlerinin silinmesidir. Halihazırda geçmişteki söylemleriyle örtüşmeyen iktidar şimdi her mecrada karaladığı ilişkilerinin de unutulmasını ve gündemleştirilmesini öngörmektedir. Unutulma hakkını savunan iktidarın 17-25 Aralık benzeri yolsuzluk dosyalarının, hakeza FETÖ ile birlikteliklerine ait geçmişin silinmesini amaçladığı hususu zaten izah dışıdır. Bu nedenle biz maddeye "Kamuya mal olmuş kişilerin kamuya mal olmalarını sağlayan toplumsal rolleri ya da tüzel kişilerin tüzel kişiliklerinden doğan faaliyetleriyle ilgili, eleştirisi ve iddialar bu kanun kapsamında kişilik hakkı ihlali olarak değerlendirilemez" cümlesinin

eklenerek, siyasetçilerin bu haktan muaf tutulmasını talep etmiştik. Ancak iktidar bunu kendilerini deşifre edeceği refleksi ile değerlendirmeye dahi almamıştır. Başlı başına bu durum dahi meseleyi özetlemektedir.

6 ıncı madde ile 5651 sayılı kanuna eklenmesi düşünölen Ek Madde 4 ile sosyal medya yasalarının istisnasız uygulanması hedeflenmektedir. Fiiliyatta aynı kişinin hem kullanıcı başvurularını cevaplaması hem de kamu kurum ve kuruluşları ve adli mercilerle iletişimi sağlaması mümkün değildir. Bu kapsamda otoriteler ve kişiler bakımından iletişimin ayrıştırılması gerekir. Bu bakımdan otoriteler nezdinde bir irtibat kişisi belirlenmesinin madde amacına daha uygun olacaktır. Bu kapsamda hali hazırda yer alan bu yükümlölüğe ek olarak temsilcinin de iletişim bilgilerinin duyurulmasında birgereklilik bulunmadığı gibi tek bir kişinin iletişim amaçlı ve kamuya açık olarak gösterilmesi kişinin hedef olarak gösterilmesine neden olabilecektir.

Teklifte yer alan hali ile temsilci atama zorunluğu pek çok sorun barındırmakta olup böyle bir halde özel hukuk kişileri arasındaki sözleşme özgürlüğünün bir yaptırım olarak kısıtlanması Anayasaya aykırı olacağı kadar ekonomi açısından da zarar oluşturacaktır. Cezaların şahsiliği ilkesiyle de böylesine bir yaptırım bağdaşmayacaktır. Sadece bu yükümlölüğün yerine getirilmemesi halinde uygulanacak olan erişimin engellenmesi yaptırımından doğrudan kullanıcılar etkilenecektir. **Anayasa Mahkemesi pek çok kararında siteye bütün olarak erişimin engellenmesinin ölçölülük ilkesiyle uyumadığını ve son çare olarak başvurulması gerektiğini ifade etmiştir.**

Günlük erişimi birmilyondan fazla olan sosyal ağ sağlayıcılarının tek bir kişiyi bu başvuruları almaya yetkili kılması işlevsel olmayabilecektir. Milyonları aşan başvuruların değerlendirilmesi noktasında etkili ve işlevsel bir prosedür oluşturulması ve bu başvuru sürecinin platform üzerinden erişilebilir bir şekilde işletilmesi uygulanabilir olacaktır. Yine sosyal ağ sağlayıcıların içerik yönetimlerine ilişkin politikalar oluşturmaları bunları kamu ve BTK ile paylaşması şeffaflığı sağlayabilecektir. Sosyal ağ sağlayıcı tarafından öngörölen başvuru mekanizmasının işlevselliğinin ve etkinliğinin kontrolü ise BTK tarafından bu sayede yapılabilecektir. Bununla birlikte kişilik haklarının ve özel hayatın gizliliğinin ihlaline ilişkin olarak yapılacak bir değerlendirmede esas alınacak objektif kriterleri belirlemenin güçlüğü sebebi ile hukuka aykırılığı açıkça anlaşılmayan içerikler bakımından sosyal ağ sağlayıcıların mahkeme kararı isteme hakkı saklıtutulmalıdır. Nitekim aksi halde platformlar risk almamak için pek çok içeriğe erişimi engelleyebilecek bu durum ise doğrudan Anayasa ile güvence altına alınmış olan ifade özgürlüğünü zedeleyecektir. **Ayrıca politik eleştiri ve ifade özgürlüğü bakımından temel bir ilke olan kamuya mal olmuş kişilerin kişilik haklarının dar yorumlanması ilkesine ilişkin olarak maddeönerimiz düzenlemenin uygulanması sırasında çıkabilecek pek çok problemi bertaraf edebilecektir.**

Sunucuların yerelleştirilmesi ciddi bir ekonomik külfet getirmekte olup, bireylerin özgürce ve ücretsiz olarak hizmet alabilmesi karşısında platformlardan beklenmeyecek bir yük doğurmaktadır. Dijitalleşen dünyada hizmet sunumları ve uyum politikaları uyarınca sunucuların reel lokasyonları önemini kaybetmekte olup, bu alanlara erişim politikaları belirleyici olmaktadır. Ek olarak, sosyal medya platformlarının az sayıda ve kısıtlı ölkede olan veri merkezleri iklim, enerji, küresel kullanıcı sayısı ve mevzuat gibi çok komplike bileşenler hesaba katılarak yapılan ve ciddi miktarda maliyet gerektiren yatırımlar olduğundan veri yerelliğini zorunlu kıldığı uygulamalara hiçbir sosyal medya platformunun uyması mümkün değildir.

Başvuru prosedürüne ilişkin yükümlölük bakımından Almanya ve Fransa düzenlemelerinde olduğu gibi söz konusu yükümlölüğün sistematik bir şekilde yerine getirilmemesi halinde

Kurum tarafından öncelikle uyarı ve akabinde idari para cezası yaptırımının uygulanması sistemin işlevselliği bakımından daha yerinde olacaktır. **Maddede yer alan yaptırımlar hali hazırda 5651 sayılı kanun kapsamında ilgili maddelerde düzenlendiğinden ayrıca düzenlenmesi hukuk devleti ilkesi ve ceza hukukunun temel ilkeleri arasında yer alan “aynı fiilden dolayı iki kez yargılama olmaz (ne bis in idem)” ilkesi gereğine aykırıdır.** Hüküm ile yer sağlayıcılara yönelik bir tazminat sorumluluğu getirilmektedir. Öncelikle böyle bir sorumluluk internet düzenlemelerinin genel prensibi olan yer sağlayıcının içerikten sorumlu olmaması sebebiyle 5651 sayılı Kanun sistematığı ile bağdaşmamaktadır. **Özellikle böyle bir Kanun hükmü sosyal ağ sağlayıcıları üzerinde birbaskı kurarak içerik değerlendirmelerini etkileyebilecek ve sansür olarak yorumlanabilecek ifade özgürlüğünü kısıtlayıcı sonuçların doğmasına sebep olabilecektir.**

7 inci madde ile 5651 sayılı Kanuna geçici madde eklenmesi öngörülmektedir. Önerilen hüküm ile yapılacak olan değişiklikliker açısından geçiş süreleri önerilmektedir. Ancak sosyal ağ sağlayıcıların operasyon ve süreçlerinde değişikliğe gitmesi, ek mekanizmalar öngörmesi gerekebilecektir. Benzer düzenlemeleri içeren Almanya'daki kanunda da raporlama ve başvuru mekanizmaları oluşturma yükümlülüğü bakımından yürürlük tarihini öteleyen geçiş hükümlerine yer verilmiştir. Bu düzenlemeler incelendiğinde bu sürelerin bir yıl şeklinde olduğu görülmektedir. Bu sebeple pek çok yapısal değişiklik getirebilecek ve ciddi yaptırımları olan söz konusu düzenlemelere ilişkin daha uzun geçiş süreçlerinin öngörülmesi çeşitli platformlar tarafından önerilmektedir. Öte yandan içeriği bu denli sığ ve yasaklayıcı hükümler içeren bir kanun teklifi açısından şu anda süreler ve geçiş hükümlerinin tartışılması da yerinde değildir. Demokratik kriterle hazırlanmış, insan haklarına ve düşünceye saygılı, yasaklama alanlarının nefret suçları, ayrımcı dil ve istismar gibi hususlara yönelik olduğu bir kanun teklifi gündeme geldiğinde süreler ve geçiş hükümlerine dair formülasyonlar elbette bulunabilecektir.

Halihazırda tüm dünya için ilan edilen pandemi ve yüksek risk oluşturan Covid-19 insanların haber alma hakkı başta olmak üzere, eğitim, sağlık, alış-veriş, iletişim, sosyalleşme gibi olanakları internet üzerinden sağladığı bir dönemde AKP'nin internet yasaklarını gündeme getiriyor oluşu bir ironi değil, halkın içinde olduğu müzayaka halinden faydalanmadır. Özel hukuk kaidelerine göre müzayaka halinde kurulan bir akdin geçerliliği yoktur. Bu nedenle bu kanun teklifinin hangi şartlar dahilinde parlamento gündemine getirildiği son derece önemlidir. İnsanların internet ortamında ihtiyaçlarını giderdikleri ve toplumsal gelişmelerden haberdar oldukları bir ortamda internet yasaklarının kanunlaştırılması kabul edilemezdir. Üstelik salgın koşullarından ötürü parlamento tam kapasite çalışmadığı gibi kurumlardan görüş dahi alınmamıştır. Bu şartlar dahilinde ve baskı ortamının giderek arttığı koşullarda bu kanun teklifinin gündemde olması dahi büyük bir sorun teşkil etmektedir.

Son zamanlarda çeşitli muhalif kesimler sosyal medya üzerinden kurdukları ağlar ile örgütlenmekte ve bu talepleri kamuoyunun gündemine getirmektedir. **Ödemiyoruz Hareketi**, **Gündem Korona** ekibi, **İsimsizler Hareketi** gibi salgın döneminde ortaya çıkmış, kısa sürede neredeyse her gün sosyal medyanın gündemine oturan çalışmalar yapmış ve bu yüzden gözaltılarla, troll saldırılarla, havuz medyası haberleri ile hedef olmuş muhalif çevreler var. Bu hareketler aynı zamanda tüm toplumsal çevreleri de ortak talepler etrafında birleştirme ve birlikte ses çıkarmaya olanak sunmaktadır. Açık kimliklerle, troll olmayan hesaplarla yapılan hashtag kampanyaları iktidarı korkutmaktadır. Çünkü bu kampanyalar hem görünmeyeni görünür kılmakta hem de bağımsız, örgütsüz kişilerle örgütlü kişileri ve kurumları yan yana getirmektedir. Bu hareketler aynı zamanda troll hesaplara, nefret ve tehdit savuran kişi

hesaplarına dönük spam eylemleri gerçekleştirerek tek tek bu hesapları kapattırmaktadır. Bu hareketler AKP'nin troll ordusu karşısında sosyal medyada güçlü ve örgütlü bir muhalefet sesi oluşturmanın adımlarıdır. Tam da bu adımlar iktidarın bu kanun teklifini getirme refleksini ortaya çıkarmakta ve acelesini izah etmektedir. 15 Temmuz darbe girişiminin ardından ilan edilen OHAL sonrasında pek çok televizyon ile basın yayın kuruluşunun kapatılmasını izleyen dönemin devamı bu kez pandemi döneminde iktidarın gündemine girmiştir. Halkın içinde bulunduğu olağanüstü şartları kendi iktidarının bekası için kullanan bir yönetim anlayışının meclis gündemine getirdiği bu kanun teklifinin hiçbir şekilde kabulü mümkün değildir.

Bu itibarla parlamentonun temsil ettiği halk iradesine, hukuk devleti ilkesine, demokrasiye, insan haklarına saygı gereği bu kanun teklif metninin genel kurul gündemine getirilmemesi tarihi ve vicdani bir yükümlülüktür.

İzah etmiş olduğumuz hususlar doğrultusunda kanun teklifine dair eleştirilerimizin dikkate alınması temennisiyle muhalefet şerhimizi Komisyon Başkanlığına sunuyoruz. Saygı ile arz olunur.

Züleyha Gülüm
İstanbul

Mehmet Ruştü Tiryaki
Batman

27/07/2020
Abdullah Koç
Ağrı

MUHALEFET ŞERHİ

Komisyonunda görüşülen 2/3050 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ile ilgili muhalefet şerhimizdir.

Kanun Değişikliği Teklifinin Geneline Dair Görüşlerimiz

Sosyal medya insanların özgürlük alanı nefes aldığı atmosferdir. Bu alanda yapılacak her kısıtlama vatandaşın nefes almasına özgürlüklerinin kısıtlanmasına sebep olacaktır. Onun için kısıtlamalar yapılmadan insanların kişilik haklarına onur ve şahsiyetlerine yapılacak her türlü saldırılar objektif tarafsız ve bağımsız yargı tarafından engellenmeli bu eylemi gerçekleştiren nerede hukuki cezalar verilmelidir. Özellikle 15/30 yaş arası vatandaşlar her türlü ihtiyaçlarını bu alanda gidermektedir. Yani onların yaşam alanıdır bu alana yapılacak Kısıtlamalar vatandaşın temel hak ve özgürlüğü olan yaşama hakkına da müdahale anlamına gelecektir.

İYİ PARTİ olarak insanların onuruna, haysiyetine, kişiliğine, ailesine sosyal medya yoluyla yapılan saldırılara verilebilecek en üst düzeyde cezanın verilmesinden yanayız. Hiç kimsenin onuruna, şahsiyetine, kişiliğine hiçbir kimse el uzatamaz, onu karalayamaz. Bir insanın özgürlüğü, bir başka insanın özgürlüğünün sınırına kadardır. Özgürlükler sınırsız değildir düşüncesindeyiz. Fakat görüşmekte olduğumuz kanun teklifinde de bu konuyla ilgili bir düzenleme net bir şekilde bulunmamakta. Uygunsuz paylaşımlara erişimin engellenmesi, kaldırılması veya ortadan kaldırılması şeklindeki düzenlemeler neye göre yapılacak, nasıl yapılacak? Bugün Türkiye’de yargıya güven; maalesef, yüzde 20’lerin altında. Millet yargıya güvenmiyor, adalete güvenmiyor. Adalete güven olmayan bir ülkede insanların huzurlu yaşaması, geleceğe güvenle bakması mümkün değil. Dolayısıyla düzenlenen bu kanun, adalete güven olmayan bir ülkede neler doğuracağı belirsiz.

Bugün ülkemizde Z ve Y kuşağı olarak adlandırılan 27 milyon vatandaşımız var. Bu 27 milyon vatandaştan yaklaşık yüzde 63’ü imkân olduğunda Türkiye’yi terk etmek istiyor, Türkiye’de yaşamak istemiyor. Gençlerimizin yüzde 60’a yakını da fikirlerini açıklarlarsa, düşüncelerini açıklarlarsa başlarına bir şey geleceklerini endişesiyle yaşıyorlar. Bu yüzden gençlerimizin bir çoğu sosyal medya üzerinden sahte hesap oluşturarak kendi duygu ve düşüncelerini ifade etme yolunu seçiyorlar. Gerçekten ülkemizde gençlerin arzu ettiği, hayal ettiği bir özgürlük atmosferi, bir hürriyet atmosferi olsa hiç kimse kimliğini saklamaz, gerçek kimliğiyle, kişiliğiyle duygu ve düşüncelerini ortaya koyabilir. Ama gerçek duygu ve düşüncelerini ortaya koyduğunda başına gelebileceklerden dolayı kaygı taşıyor, endişe taşıyor. Bu yüzden kimliğini saklama yolunu seçiyor.

Hangi yolla olursa olsun, hangi kişi olursa olsun, siyasi görüşü, dünya görüşü, felsefesi, inancı, mezhebi, mezhebi hiç önemli değil, hiç kimsenin kişilik haklarına dokunulmamalı. Bununla ilgili yapılacak her düzenlemede biz İYİ PARTİ olarak varız. Bu düzenlemenin uygulayıcıları da her türlü baskıdan uzak, gerçek, objektif kararlar vererek mağdur olanların siyasi kimliği, dünya görüşü, inancı neyse nitelik ve nicelikleri dikkate alınmadan yapılmalıdır.

Ak parti döneminde istişare kültürü yok oldu, demokrasi ve özgürlükler söylemi geri planda kaldı. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle toplum, önemli gerginlikler ve gerilimler yaşar hâle geldi. Toplum her alanda, gerek ekonomik zorluklara gerek işsizliğe gerek birçok başka

sorunlara karşı Anayasa'nın kişisel özgürlük alanlarındaki toplantı, yürüyüş ve gösteri hürriyet ve haklarıyla bu gerginlik potansiyelini boşaltır ve toplum gerilimini böyle atar. Bu alanları kapadığımız zaman, toplum gerginlik alanlarını yaşamaya başlar. Medyaya baktığımız zaman medya da ciddi baskı altındadır, bunu kabul etmek gerekir, bu gerçeği görmek gerekir ama medyanın sosyal medya ayağı da özgürce kullanılmaktadır. Sosyal medya çok önemli bir alan, insanların yaşam alanı, ekonomik bir alan, hak ve özgürlüklerini gösterebildiği ifade ettiği alan haline geldi. Köydeki insanların da dâhil, dağda çobanlık yapan yurttaşlarımız dâhil, Z kuşağı, X kuşağı, bütün insanların kendisini "Ben bireyim, özgür bir bireyim. Benim de görüşlerim var, doğru ya da yanlış, katılırsınız ya da katılmazsınız." şeklinde ifade ettiği bir alan haline gelen sosyal medya alanını kısıtlamak doğru değildir. Birey olmanın özgürlüğünü yaşadığı bu sosyal mecrada yine kanun yapma biçimi yani muhalefeti dikkate almadan, bunun kullanıcılarını dikkate almadan hatta muhatap sayabileceğiniz kimseleri dikkate almadan ve ardından "Dünyaya öncü olacağımız bir kanun teklifi getirdik." denilmesi de doğru değildir.

Görüşülen kanun teklifi ile iktidar tarafından medyanın sosyal medya ayağı kontrol altına alınarak muhalefeti ve eleştirel ayakları kontrol altına almak istemektedir.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde adil olmayan bir konu daha var. Türkiye'deki siyaset keskindir ve sert siyaset yapılı doğasında vardır siyasetin. İktidar rahatlıkla muhalefet liderlerine dilediğini söyleyebilmektedir. İletten zillete, teröriste vesaireye uygunsuz her şey söylenebilmiştir. Fakat muhalefet Cumhurbaşkanlığının koruma altında olması nedeniyle bu uygunsuz, asılsız benzetmelere karşı hiçbir şey yapamamış, hakkını arayamamıştır. Sahte hesaplar olmasının da nedenlerinden birisi insanları düşüncülerini korkularından dolayı özgürce söyleyememesi. İnsanlar sahte hesaplarla maalesef birey olma özgürlüğünü sağlamaya çalışmakta. İnsanların kişisel haklarının hanel gördüğü zaman gerçekten bunun disipline edilmesi gerekmektedir. İktidar teklifi getirirken "Dünyadaki örnekleri inceledik." demekte. Nasıl ki barolarla ilgili yasa teklifinde dünyada hiçbir örnekle karşılığını bulamadıysak bu yasa hazırlığında da yine dünyadaki hiçbir örneğiyle karşılığını bulamadık.

Sosyal medya düzenlemesi teklifiyle iktidar dünyada öncü olmayı istiyoruz demekte. Bu tehlikeli bir öncülük ve sosyal medyadaki kısıtlama muhalefetin özgür görüşünü etki alanlarını daraltmayı getirecektir, bundan kuşkumuz yoktur. Böyle bir pandemi sürecinde Türkiye'nin deprem hareketliliği yaşadığı süreçte işsizlik ve ekonomik darlıkların en yoğun ve en sorunlu olduğu dönemde barolarla, sosyal medyayla ilgili yasa tekliflerinin bu kadar sıkıntılı günlere bu sürece koyulması ve teklifin acilen çıkarma isteği yine talimatla hareket edildiği izlenimini vermektedir. Yapılması gereken birçok kanun teklifi ve alınması gereken önlemler ve tedbirler varken bunların süzüründe durulması Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin rahatsız olduğunu ve muhalefeti susturmak isteğini ön plana çıkarmaktadır. Bu kuşkuyu doğrusu bizimle birlikte toplumunda büyük bir kesimi yaşamaktadır.

internet ve bilgiye kolay ulaşım çağa adını verecek kadar önemli. En tüca köşeden, bir mezradan bugün en önemli bilgi kaynaklarına çok rahatlıkla ulaşılabilmesi gerçekten dünyada bir devrim yaratmıştır ve bugün her yurttaşın ya da dünyanın her köşesindeki kişinin, bütün devlet başkanlarını Twitter'dan veya Facebook'tan takip etme şansı bulmaktadır. Çağı böylesine etkileyen bir bilgi kaynağının erişilmesine zorluklar getirilmesi, yasaklar getirilmesi ki Türkiye'de yaşandı YouTube'ta ve birçok kanalda, birçok mecrada yasaklamalar ve şimdi de yine yasaklama yoluna gidilmesi son derece vahimdir. Otoriter rejimlerin bilgiye çabuk

ulaşılmasından ve bu kanallarda, bu mecrada eleştirilerin rahat yapılır olmasından rahatsızlığı da bilinen bir gerçektir.

Teklif hazırlanırken Almanya'yla ilgili örnekler verilmiş. Biz bunu doğru bulmuyoruz. Bu hazırlanan teklif ile Almanya'daki değişiklikler birbirine çok benzememekle birlikte, bir kere Almanya'daki hukuk ve insan hakları kavramı ile bizim geldiğimiz noktadaki hukuk ve insan hakları kavramı arasında büyük farklar bulunmaktadır. Her şeyden önce, Almanya'da ve benzer ülkelerde bir hukuk güvencesi ve yargı bağımsızlığı insanlar için, yurttaşları için en önemli güvence sayılmaktadır.

Twitter'a dünyanın her kesiminden 7.396 mahkeme kararı ulaşmıştır erişim engellenmesine dönük. Bunun 5.487'si yani yüzde 74'ü Türkiye'den gitmiştir. Dünyadaki tüm engelleyici mahkeme kararlarının yüzde 74'ü Türkiye'den. Google'a 65.973 içerik çıkarılmasıyla ilgili başvurumuz var, 25.051'i çıkarılmış Google tarafından. Eğer Google ofis açarsa Türkiye'ye, bizim sulh ceza hâkimliklerini de bir taraftan düşünürsek bu 65.973 çıkarılma isteğinin tamamı çıkarılmış olurdu. 10 bin YouTube videosu çıkarılmıştır bugünkü mevzuata göre ve başvurular üzerinden. 6.200 Facebook içeriği çıkarılmış; 5651 sayılı Yasa'ya göre erişim engeli bildirilmiş ve Facebook'ta 6.200 içerik çıkarılmış, 408.494 "web" sitesine erişim engeli söz konusu. Bu uluslararası kurumlar kendi hukukuna tabidir. Buna göre, erişim engellerine de bakıyor "Bu, basın özgürlüğünü ihlal niteliğinde, hak ihlali niteliğinde." deyip kendi hukuk ve insan hakları kavramına göre bir kısmını kabul ediyor, bir kısmını gayriciddi buluyor. Türkiye'deki basından birçok kişinin tutukluluğunu düşünürsek, yargı sonucundaki tutuklamaları, yıllarca tutuklu kalanları düşünürsek bu kurumlar ve ticari şirketler kendi hukuklarını uygulamak suretiyle istediğimiz kişisel bilgileri vermemektedir kendi hukuklarına göre fakat burada ofis açtıklarında, bizim sulh ceza hâkimliklerinin kararına göre kişisel veri gizliliği kalmayacaktır. İlgili ofisler ülkemize geldiğinde bizim hukukumuz tabi olacak. Bizim hukukumuz tabi olduğu zaman ceza yememek adına iktidara yakın her talebi kabul etmek zorunda ya da Çin'de olduğu gibi "Ben bu ülkeye gitmiyorum." demek durumunda. Şimdi, kişisel bilgiler verilmediği gibi paylaşım kaldırılması isteklerini de sınırlı kabul etmişler, kendi hukuklarına göre suç sayılmayanları, bizim "suç" dediklerimizi kendi hukuklarına göre suç saymamışlardır. Almanya'yla mukayeselerde atlanan bir şey var ki sulh ceza hâkimliği onlarda yoktur. Ülkemizde hukukumuzun son yıllarda gerilemesi düşünüldüğü takdirde ofislerin ülkemize gelmeleri de muhtemel görünmüyor.

Bilgiye erişimin engellenmesi Türkiye'yi çok geriletir, toplumlara çok geriletir. Bunlardan mahrum kalmak, yasaklamak, kısıtlamak toplumlara yapılabilecek en kötü örneklerdir. Bunların içinde, bu kadar bilgi paylaşımının içinde yanlışlar da vardır fakat insanların mantığına, muhakemesine güvenip de "Doğruyla yanlış ayırt edemez." dersek bu bilgileri hiç kullanmamamız gerekir. Gazeteleri düşünün, gazetelerde hangi bilgi ne kadar doğru, hangisiyle başa çıkabiliyoruz? Buradaki milyonlarca akan bilgiyi hangi kurum denetleyebilir? Türkiye'ye geldikleri süre içinde, diyelim ki geldiler, milyonlarca itirazı ne şekilde, kim karara bağlayabilir? Hangi mahkeme ya da o şahıs, buraya konan temsilci bu bilgileri nasıl bu doğru, bu yanlış tefrik edebilir, bizim hukukumuzu nasıl uygulayabilir? Bunlar pratikte uygulama imkânı olmayan şeylerdir.

Değişiklik teklifi esasî itibariyle “temel hak ve özgürlükler” perspektifinden incelenmeli ve eleştirilmelidir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 26. Maddesinde belirtildiği gibi:

“Düşünceyi Açıklama Ve Yayma Hürriyeti” Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet Resmî makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar.”

İletişim hakkı Anayasa'nın 12 inci ve 13 üncü maddelerinde düzenlenen temel hak ve özgürlükler içerisinde ve anayasal güvence altındadır. İletişim hakkı ve kamusal katılıma imkân sağlayan temel hak ve özgürlükler arasında sıkı bir bağlantı bulunmaktadır. İletişim hakkı temel bir insan hakkı olarak İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 19. maddesinde kurulmuştur. Buna göre, "Herkes düşünce ve ifade özgürlüğüne sahiptir. Bu hak, bir müdahale olmaksızın bilgi ve fikirleri arama, alma ve yayma özgürlüğünü içerir". Anayasa hukuku literatürü de iletişim hakkını, devlet tarafından aşılamayacak ve dokunulamayacak özel alanının sınırlarını çizen negatif statü hakları içerisinde tanımlamaktadır. Anayasanın 13 üncü maddesi uyarınca da temel hak ve özgürlüklerin kanunla belirtilen hallerde (Anayasa Madde 15: Savaş, OHAL vb. hallerde ölçülü olacak şekilde) Anayasa'nın lafzına ve ruhu ile demokratik toplum düzeninin gereklilikleri doğrultusunda ÖLÇÜLÜ olarak sınırlandırılabilir.

Elektronik medyaya erişim sosyal boyutuyla yurttaşlığın inşası, politik boyutuyla da katılımı teşvik etmesi açısından iletişim sürecinin önemli bir parçasıdır. Bu doğrultuda bahse konu kanun teklifi, temel hak ve özgürlükleri kanuna aykırı şekilde ve otoriter yöntemlerle kısıtlaması nedeniyle Anayasa'ya aykırılık teşkil etmekte ve aynı zamanda politik ve sosyolojik tehditler barındırmaktadır.

Maddeler Üzerinde Değerlendirmeler

1.Madde

Teklifin birinci maddesi ile sosyal ağ sağlayıcısı kavramı düzenlenmek istenmiştir ancak teklif içeriğindeki yaptırımların uygulanacağı sosyal ağ sağlayıcılarının daha spesifik bir şekilde tanımlanması gerekmektedir. Zira teklifin bu hali, hükümlerin her türlü sosyal medya uygulamasına uygulanmasını sağlamaktadır.

2.Madde

Bu madde muhatabın yurtdışında bulunması halinde verilen para cezalarının iletişim araçları, alan adı, IP adresi ve benzeri kaynaklarla elde edilen bilgiler üzerinden elektronik posta veya diğer iletişim araçları ile bildirilebileceğini yani tebligat usulünü düzenlemeyi öngörmektedir.

Teklifi'nin 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “beşinci” ibaresinin “yedinci” ibaresi ile değiştirilmesi teklif edilmiştir.

Gerekçe: Yurtdışına yapılan tebligatlarda, tebligat yapılan şahsın seyahat halinde olması ya da Türkiye ile saat farkı çok olan bir ülkede bulunuyor olması gibi durumlar göz önünde bulundurulmalıdır.

3.Madde

Teklifin 3'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılması teklif edilmiştir.

Gerekçe: Teklif ile yer sağlayıcılık bildiriminde bulunmayan veya bu Kanundaki yükümlülüklerini yerine getirmeyen yer sağlayıcı hakkında Başkan tarafından bir milyon Türk Lirasından on milyon Türk Lirasına kadar idari para cezası verilecektir. Düzenlemenin şu anki hali on bin Türk lirasından yüz bin Türk lirasına kadar idari para cezası verilmesi şeklindedir. İdari para cezaları ölçülü olmayacak şekilde arttırılmıştır. Ölçülü olunmaması durumu ağ sağlayıcıları yüzleşmesi neredeyse imkânsız yükümlülükler ile karşı karşıya bırakarak iletişim hakkına erişime zarar verir. İletişim hakkı Anayasa'nın 12 inci ve 13 üncü maddelerinde düzenlenen temel hak ve özgürlükler içerisinde ve anayasal güvence altındadır. İletişim hakkı ve kamusal katılıma imkân sağlayan temel hak ve özgürlükler arasında sıkı bir bağlantı bulunmaktadır. İletişim hakkı temel bir insan hakkı olarak İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 19. maddesinde kurulmuştur. Buna göre, "Herkes düşünce ve ifade özgürlüğüne sahiptir. Bu hak, bir müdahale olmaksızın bilgi ve fikirleri arama, alma ve yayma özgürlüğünü içerir". Bu kapsamda düzenleme, katlanması güç idari para cezaları vasıtası ile dolaylı olarak iletişim hakkını ihlal etmektedir.

4.Madde

Teklifin 4'üncü maddesinin teklif metninden çıkarılması teklif edilmiştir.

Gerekçe: Teklif ile kanunun "Erişimin Engellenmesi ve Yerine Getirilmesi" başlıklı maddesinde değişiklik öngörülmektedir. Halihazırda mevcut olan erişimin engellenmesi kurumunun yanı sıra "içeriğin kaldırılması" adında yeni bir kurum öngörülmüştür. Bu vesile ile internet ortamında yapılan ve suç teşkil eden yayınlara mücadele kapsamında suç oluşturan kısmi içeriğin çıkartılmasına yönelik bir düzenleme öngörüldüğü belirtilmektedir. İçerik kaldırma kurumu kolektif siyasi hafızanın ortadan kaybolmasına neden olacaktır. Elektronik medyaya erişim sosyal boyutuyla yurttaşlığın inşası, politik boyutuyla da katılımı teşvik etmesi açısından iletişim sürecinin önemli bir parçasıdır. Aynı zamanda siyasi hafızanın muhafaza edildiği en önemli alanlardan biridir. Bu kapsamda birtakım içeriklerin kaldırılması yoluyla siyasi hafızanın yok edilmesi uygun görülmemektedir ve maddenin teklif metninden çıkarılması gerekmektedir.

5.Madde

Teklifin 5'inci maddesinin teklif metninden çıkarılması teklif edilmiştir.

Gerekçe: Teklif ile kanunun "İçeriğin yayından çıkarılması ve erişimin engellenmesi" başlıklı maddesinde değişiklik öngörülmektedir. İçeriğin çıkarılması kurumu kolektif siyasi hafızanın ortadan kaybolmasına neden olacaktır. Elektronik medyaya erişim sosyal boyutuyla yurttaşlığın inşası, politik boyutuyla da katılımı teşvik etmesi açısından iletişim sürecinin önemli bir parçasıdır. Aynı zamanda siyasi hafızanın muhafaza edildiği en önemli alanlardan biridir. Bu kapsamda birtakım içeriklerin yayından çıkarılması yoluyla siyasi hafızanın yok edilmesi uygun görülmemektedir ve maddenin teklif metninden çıkarılması gerekmektedir.

6.Madde

Teklif edilen bu madde uyarınca günlük erişimi 1 milyondan fazla olan yurtdışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcı yetkili en az 1 kişiyi Türkiye'de temsilci olarak belirler. Ağ sağlayıcı bu kişinin bilgilerini Birlik'e iletir. Ne var ki fiziken bir temsilcinin bulunması güvenlik açısından riskler doğurabilir.

30 gün içerisinde yerine getirmezse 10 milyon TL idari para cezası verilir. Bahse konu yükümlülük ceza sonrasında 30 gün içerisinde yerine getirilmezse 30 milyon TL ek ceza verilir. Yükümlülük, sonrasındaki 30 gün içerisinde de yerine getirilmezse Türkiye’de mukim vergi mükelleflerinin bahse konu ağ sağlayıcıya reklam vermesi yasaklanır, yeni sözleşme kurulamaz, para transferi yapılamaz. Türkiye’de 1.7 milyon KOBİ Facebook vasıtasıyla faaliyet göstermektedir. Bahse konu reklam yasağı vb. uygulamaların ekonomik olarak olumsuz sonuçları olacaktır.

İdari para cezaları ölçülü olmayacak şekilde arttırılmıştır. Ölçülü olunmaması durumu ağ sağlayıcıları yüzleşmesi neredeyse imkânsız yükümlülükler ile karşı karşıya bırakarak iletişim hakkına erişime zarar verir. Bu da Anayasa’ya aykırılık teşkil eder.

Teklif uyarınca, günlük erişimi 1 milyondan fazla olan yurtdışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcı özel hayatın gizliliği ve kişilik haklarının ihlali gibi sebeplerle (Kanunun 9 ve 9/A maddeleri) kişiler tarafından yapılacak başvurulara 48 saat içerisinde cevap verecektir. Red cevabı gerekeceği olacaktır. Yerine getirilmezse 5 milyon TL idari para cezası kesilir.

48 saatlik süre görelisi olarak kısa olabilir. Bu kapsamda nicelik olarak çok fazla başvuru yapıldığında ağ sağlayıcı altından kalkması zor bir idari para cezası ile karşılaşabilir.

Madde genel olarak incelendiğinde, Geneli itibariyle, caydırıcılıktan ziyade yıldırmaya yönelik bir idari para cezası mekanizması teşekkül edilmeye çalışılmaktadır. Bu kapsamda ilgili para cezalarını göğüsleme riski ile yüzleşmeyecek ağ sağlayıcıları Türkiye pazarından çıkma yolunu tercih edebilir. Bu da görünürde yasama araçlarının kullanımı vasıtasıyla anayasal güvence altına alınmış iletişim hakkının doğrudan ihlali anlamına gelmektedir. Ek olarak, ağ sağlayıcı pazarda kalmayı tercih etse dahi para cezasıyla yüzleşmemek için çoğu talebi kabul etmek zorunda kalacaktır. Bu da dolaylı bir sansür anlamına gelecektir. Metinden çıkarılması gerekmektedir.

7.Madde

Ek madde ile ağ sağlayıcılara öngörülen gerekliliklere ilişkin çalışmalarını tamamlamaları için 3 aylık süre verilmiştir.

Madde içeriğinde öngörülen yükümlülüklerin yerine getirilmesi amacıyla tanınan üç aylık süre uyum sürecinin daha verimli ve sağlıklı gerçekleştirilmesi amacıyla altı aya çıkarılmalıdır. Ek olarak, hazırlanacak olan ilk raporun 2021 yılı Haziran ayında sunulacak olması sürecin daha sağlıklı ilerlemesi açısından zaruret arz etmektedir

8.Madde

Yürürlük maddesidir.

9.Madde

Yürütme maddesidir.

Hasan Subaşı
Antalya

Ayhan Erel
Aksaray

ADALET VE KALKINMA PARTİSİ GRUP BAŞKANVEKİLİ TOKAT MİLLETVEKİLİ ÖZLEM ZENGİN VE MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ GRUP BAŞKANVEKİLLERİ MANİSA MİLLETVEKİLİ ERKAN AKÇAY, SAKARYA MİLLETVEKİLİ MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL İLE 5 MİLLETVEKİLİNİN TEKLİFİ

İNTERNET ORTAMINDA YAPILAN YAYINLARIN DÜZENLENMESİ VE BU YAYINLAR YOLUYLA İŞLENEN SUÇLARLA MÜCADELE EDİLMESİ HAKKINDA KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 4/5/2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

“(s) Sosyal ağ sağlayıcı: Sosyal etkileşim amacıyla kullanıcıların internet ortamında metin, görüntü, ses, konum gibi içerikleri oluşturmalarına, görüntülemelerine veya paylaşımlarına imkân sağlayan gerçek veya tüzel kişileri,”

MADDE 2- 5651 sayılı Kanunun 3 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(5) Bu Kanun kapsamında verilen idari para cezaları, muhatabın yurt dışında bulunması halinde Kurum tarafından doğrudan muhataba üçüncü fıkradaki usulle de bildirilebilir. Bu bildirim 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanununa göre yapılan tebligat hükmündedir. Bu bildirim yapıldığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda tebligat yapılmış sayılır.”

MADDE 3- 5651 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin altıncı fıkrasında yer alan “on bin Türk Lirasından yüz bin Türk Lirasına” ibaresi “bir milyon Türk Lirasından on milyon Türk Lirasına” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 4- 5651 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin başlığı “İçeriğin çıkarılması ve erişimin engellenmesi kararları ile yerine getirilmesi” şeklinde, birinci fıkrasında yer alan “erişimin engellenmesine” ibaresi “içeriğin

ADALET KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

İNTERNET ORTAMINDA YAPILAN YAYINLARIN DÜZENLENMESİ VE BU YAYINLAR YOLUYLA İŞLENEN SUÇLARLA MÜCADELE EDİLMESİ HAKKINDA KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 4/5/2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

“(s) Sosyal ağ sağlayıcı: Sosyal etkileşim amacıyla kullanıcıların internet ortamında metin, görüntü, ses, konum gibi içerikleri oluşturmalarına, görüntülemelerine veya paylaşımlarına imkân sağlayan gerçek veya tüzel kişileri,”

MADDE 2- 5651 sayılı Kanunun 3 üncü maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(5) Bu Kanun kapsamında verilen idari para cezaları, muhatabın yurt dışında bulunması hâlinde Kurum tarafından doğrudan muhataba üçüncü fıkradaki usulle de bildirilebilir. Bu bildirim 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanununa göre yapılan tebligat hükmündedir. Bu bildirim yapıldığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda tebligat yapılmış sayılır.”

MADDE 3- 5651 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin altıncı fıkrasında yer alan “on bin Türk Lirasından yüz bin Türk Lirasına” ibaresi “bir milyon Türk lirasından on milyon Türk lirasına” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 4- 5651 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin başlığı “İçeriğin çıkarılması ve erişimin engellenmesi kararları ile yerine getirilmesi” şeklinde, birinci fıkrasında yer alan “erişimin engellenmesine” ibaresi “içeriğin

(Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili Tokat Milletvekili Özlem Zengin ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekilleri Manisa Milletvekili Erkan Akçay, Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül ile 5 Milletvekilinin Teklifi)

çıkartılmasına ve/veya erişimin engellenmesine” şeklinde, ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “Erişimin engellenmesi” ibaresi “İçeriğın çıkartılması ve/veya erişimin engellenmesi” şeklinde, ikinci ve altıncı cümlelerinde yer alan “erişimin engellenmesine” ibareleri “içeriğın çıkartılmasına ve/veya erişimin engellenmesine” şeklinde, üçüncü fıkrasında yer alan “erişimin engellenmesi” ibaresi “içeriğın çıkartılması ve/veya erişimin engellenmesi” şeklinde, dördüncü fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “erişimin engellenmesi” ibaresi “içeriğın çıkartılması ve/veya erişimin engellenmesi” şeklinde, ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde, beşinci fıkrasında yer alan “Erişimin engellenmesi” ibaresi “İçeriğın çıkartılması ve/veya erişimin engellenmesi” şeklinde, altıncı fıkrasında yer alan “erişimin engellenmesi” ibaresi “içeriğın çıkartılması ve/veya erişimin engellenmesi” şeklinde, yedinci fıkrasının birinci ve ikinci cümlelerinde yer alan “erişimin engellenmesi” ibareleri “içeriğın çıkartılması ve/veya erişimin engellenmesi” şeklinde, sekizinci fıkrasının birinci ve ikinci cümlelerinde yer alan “erişimin engellenmesi” ibareleri “içeriğın çıkartılması ve/veya erişimin engellenmesi” şeklinde, onuncu fıkrasında yer alan “erişimin engellenmesi kararının gereğini yerine getirmeyen” ibaresi “içeriğın çıkartılması ve/veya erişimin engellenmesi kararının gereğini yerine getirmeyen içerik,” şeklinde, onbirinci fıkrasında yer alan “erişimin engellenmesi” ibaresi “içeriğın çıkartılması ve/veya erişimin engellenmesi” şeklinde, “erişim sağlayıcısına” ibaresi “ilgili içerik, yer ve erişim sağlayıcısına” şeklinde değiştirilmiş, aynı fıkraya “yirmidört saat içinde” ibaresinden sonra gelmek üzere “erişim sağlayıcı tarafından” ibaresi eklenmiştir. “Bu karar, ilgili içerik ve yer sağlayıcılar ile erişim sağlayıcısına bildirilerek gereğinin yerine getirilmesi istenir.”

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

çıkartılmasına ve/veya erişimin engellenmesine” şeklinde, ikinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “Erişimin engellenmesi” ibaresi “İçeriğın çıkartılması ve/veya erişimin engellenmesi” şeklinde, ikinci ve altıncı cümlelerinde yer alan “erişimin engellenmesine” ibareleri “içeriğın çıkartılmasına ve/veya erişimin engellenmesine” şeklinde, üçüncü fıkrasında yer alan “erişimin engellenmesi” ibaresi “içeriğın çıkartılması ve/veya erişimin engellenmesi” şeklinde, dördüncü fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “erişimin engellenmesi” ibaresi “içeriğın çıkartılması ve/veya erişimin engellenmesi” şeklinde, ikinci cümlesi aşağıdaki şekilde, beşinci fıkrasında yer alan “Erişimin engellenmesi” ibaresi “İçeriğın çıkartılması ve/veya erişimin engellenmesi” şeklinde, altıncı fıkrasında yer alan “erişimin engellenmesi” ibaresi “içeriğın çıkartılması ve/veya erişimin engellenmesi” şeklinde, yedinci fıkrasının birinci ve ikinci cümlelerinde yer alan “erişimin engellenmesi” ibareleri “içeriğın çıkartılması ve/veya erişimin engellenmesi” şeklinde, sekizinci fıkrasının birinci ve ikinci cümlelerinde yer alan “erişimin engellenmesi” ibareleri “içeriğın çıkartılması ve/veya erişimin engellenmesi” şeklinde, onuncu fıkrasında yer alan “erişimin engellenmesi kararının gereğini yerine getirmeyen” ibaresi “içeriğın çıkartılması ve/veya erişimin engellenmesi kararının gereğini yerine getirmeyen içerik,” şeklinde, onbirinci fıkrasında yer alan “erişimin engellenmesi” ibaresi “içeriğın çıkartılması ve/veya erişimin engellenmesi” şeklinde, “erişim sağlayıcısına” ibaresi “ilgili içerik, yer ve erişim sağlayıcısına” şeklinde değiştirilmiş, aynı fıkraya “yirmidört saat içinde” ibaresinden sonra gelmek üzere “erişim sağlayıcı tarafından” ibaresi eklenmiştir. “Bu karar, ilgili içerik ve yer sağlayıcılar ile erişim sağlayıcısına bildirilerek gereğinin yerine getirilmesi istenir.”

(Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili Tokat Milletvekili Özlem Zengin ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekilleri Manisa Milletvekili Erkan Akçay, Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül ile 5 Milletvekilinin Teklifi)

MADDE 5- 5651 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “içeriğe erişimin engellenmesini” ibaresi “içeriğin çıkarılmasını ve/veya erişimin engellenmesini” şeklinde, üçüncü fıkrasında yer alan “erişimin engellenmesine” ibaresi “içeriğin çıkarılmasına ve/veya erişimin engellenmesine” şeklinde, beşinci fıkrasında yer alan “erişimin engellenmesi” ibaresi “içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi” şeklinde, sekizinci fıkrası aşağıdaki şekilde ve dokuzuncu fıkrasında yer alan “erişimin engellenmesi” ibaresi “içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi” şeklinde değiştirilmiş, maddeye dokuzuncu fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki onuncu fıkra eklenmiş, mevcut onuncu fıkra buna göre teselsül ettirilmiş ve aynı fıkroda yer alan “sorumlu kişi” ibaresi “içerik, yer ve erişim sağlayıcıların sorumluları” şeklinde değiştirilmiştir.

“(8) Birlik tarafından ilgili içerik ve yer sağlayıcılar ile erişim sağlayıcıya gönderilen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararının gereği derhâl, en geç dört saat içinde ilgili içerik ve yer sağlayıcılar ile erişim sağlayıcı tarafından yerine getirilir.”

“(10) İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle kişilik hakları ihlal edilenlerin talep etmesi durumunda hâkim tarafından, başvuranın adının bu madde kapsamındaki karara konu internet adresleri ile ilişkilendirilmemesine karar verilebilir. Kararda, Birlik tarafından hangi arama motorlarına bildirim yapılacağı gösterilir.”

MADDE 6-5651 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 4- (1) Türkiye’den günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcı; Kurum, Birlik, adli veya idari makamlarca gönderilecek tebligat, bildirim veya taleplerin gereğinin yerine getirilmesi ve kişiler

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 5- 5651 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “içeriğe erişimin engellenmesini” ibaresi “içeriğin çıkarılmasını ve/veya erişimin engellenmesini” şeklinde, üçüncü fıkrasında yer alan “erişimin engellenmesine” ibaresi “içeriğin çıkarılmasına ve/veya erişimin engellenmesine” şeklinde, beşinci fıkrasında yer alan “erişimin engellenmesi” ibaresi “içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi” şeklinde, sekizinci fıkrası aşağıdaki şekilde ve dokuzuncu fıkrasında yer alan “erişimin engellenmesi” ibaresi “içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi” şeklinde değiştirilmiş, maddeye dokuzuncu fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki onuncu fıkra eklenmiş, mevcut onuncu fıkra buna göre teselsül ettirilmiş ve aynı fıkroda yer alan “sorumlu kişi” ibaresi “içerik, yer ve erişim sağlayıcıların sorumluları” şeklinde değiştirilmiştir.

“(8) Birlik tarafından ilgili içerik ve yer sağlayıcılar ile erişim sağlayıcıya gönderilen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararının gereği derhâl, en geç dört saat içinde ilgili içerik ve yer sağlayıcılar ile erişim sağlayıcı tarafından yerine getirilir.”

“(10) İnternet ortamında yapılan yayın içeriği nedeniyle kişilik hakları ihlal edilenlerin talep etmesi durumunda hâkim tarafından, başvuranın adının bu madde kapsamındaki karara konu internet adresleri ile ilişkilendirilmemesine karar verilebilir. Kararda, Birlik tarafından hangi arama motorlarına bildirim yapılacağı gösterilir.”

MADDE 6- 5651 sayılı Kanuna aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 4- (1) Türkiye’den günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcı; Kurum, Birlik, adli veya idari makamlarca gönderilecek tebligat, bildirim veya taleplerin gereğinin yerine getirilmesi ve kişiler

(Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili Tokat Milletvekili Özlem Zengin ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekilleri Manisa Milletvekili Erkan Akçay, Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül ile 5 Milletvekilinin Teklifi)

tarafından bu Kanun kapsamında yapılacak başvuruların cevaplandırılması ve bu Kanun kapsamındaki diğer yükümlülüklerin yerine getirilmesini temin için yetkili en az bir kişiyi Türkiye’de temsilci olarak belirler ve bu kişinin iletişim bilgilerine kolayca görülebilecek ve doğrudan erişilebilecek şekilde internet sitesinde yer verir. Sosyal ağ sağlayıcı bu kişinin kimlik ve iletişim bilgilerini Kuruma bildirmekle yükümlüdür. Temsilcinin gerçek kişi olması halinde Türk vatandaşı olması zorunludur.

(2) Birinci fıkrada düzenlenen temsilci belirleme ve bildirme yükümlülüğünü yerine getirmeyen sosyal ağ sağlayıcıya, Kurum tarafından bildirimde bulunulur. Bildirimden itibaren otuz gün içinde bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi halinde sosyal ağ sağlayıcıya Başkan tarafından on milyon Türk Lirası idari para cezası verilir. Verilen idari para cezasının tebliğinden itibaren otuz gün içinde bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi halinde otuz milyon Türk Lirası daha idari para cezası verilir. İkinci kez verilen idari para cezasının tebliğinden itibaren otuz gün içinde bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi halinde Başkan tarafından Türkiye’de mukim vergi mükellefi olan gerçek ve tüzel kişilerin ilgili sosyal ağ sağlayıcısına yeni reklam vermesi yasaklanır, bu kapsamda yeni sözleşme kurulamaz ve buna ilişkin para transferi yapılamaz. Reklam yasağı kararının verildiği tarihten itibaren üç ay içinde bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi halinde Başkan, sosyal ağ sağlayıcının internet trafiği bant genişliğinin yüzde elli oranında daraltılması için sulh ceza hâkimliğine başvurabilir. Başvurunun kabulüne ilişkin hâkim kararının uygulanmasından itibaren otuz gün içinde söz konusu yükümlülüğün yerine getirilmemesi halinde Başkan, sosyal ağ sağlayıcının internet trafiği bant genişliğinin

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

tarafından bu Kanun kapsamında yapılacak başvuruların cevaplandırılması ve bu Kanun kapsamındaki diğer yükümlülüklerin yerine getirilmesini temin için yetkili en az bir kişiyi Türkiye’de temsilci olarak belirler ve bu kişinin iletişim bilgilerine kolayca görülebilecek ve doğrudan erişilebilecek şekilde internet sitesinde yer verir. Sosyal ağ sağlayıcı bu kişinin kimlik ve iletişim bilgilerini Kuruma bildirmekle yükümlüdür. Temsilcinin gerçek kişi olması hâlinde Türk vatandaşı olması zorunludur.

(2) Birinci fıkrada düzenlenen temsilci belirleme ve bildirme yükümlülüğünü yerine getirmeyen sosyal ağ sağlayıcıya, Kurum tarafından bildirimde bulunulur. Bildirimden itibaren otuz gün içinde bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi hâlinde sosyal ağ sağlayıcıya Başkan tarafından on milyon Türk lirası idari para cezası verilir. Verilen idari para cezasının tebliğinden itibaren otuz gün içinde bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi hâlinde otuz milyon Türk lirası daha idari para cezası verilir. İkinci kez verilen idari para cezasının tebliğinden itibaren otuz gün içinde bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi hâlinde Başkan tarafından Türkiye’de mukim vergi mükellefi olan gerçek ve tüzel kişilerin ilgili sosyal ağ sağlayıcısına yeni reklam vermesi yasaklanır, bu kapsamda yeni sözleşme kurulamaz ve buna ilişkin para transferi yapılamaz. Reklam yasağı kararının verildiği tarihten itibaren üç ay içinde bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi hâlinde Başkan, sosyal ağ sağlayıcının internet trafiği bant genişliğinin yüzde elli oranında daraltılması için sulh ceza hâkimliğine başvurabilir. Başvurunun kabulüne ilişkin hâkim kararının uygulanmasından itibaren otuz gün içinde söz konusu yükümlülüğün yerine getirilmemesi hâlinde Başkan, sosyal ağ sağlayıcının internet trafiği bant genişliğinin

(Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili Tokat Milletvekili Özlem Zengin ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekilleri Manisa Milletvekili Erkan Akçay, Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül ile 5 Milletvekilinin Teklifi)

yüzde doksan oranına kadar daraltılması için sulh ceza hâkimliğine başvurabilir. Hâkim ikinci başvuru üzerine vereceği kararında, yüzde elliden düşük olmamak kaydıyla, sunulan hizmetin niteliğini de dikkate alarak daha düşük bir oran belirleyebilir. Bu kararlara karşı Başkan tarafından 5271 sayılı Kanun hükümlerine göre itiraz yoluna gidilebilir. Hâkim tarafından verilen kararlar erişim sağlayıcılara bildirilmek üzere Kuruma gönderilir. Kararların gereği, bildirimden itibaren derhâl ve en geç dört saat içinde erişim sağlayıcıları tarafından yerine getirilir. Temsilci belirleme ve bildirme yükümlülüğünün yerine getirilmesi halinde; verilen idari para cezalarının dörtte biri tahsil edilir, reklam yasağı kaldırılır ve hâkim kararları kendiliğinden hükümsüz kalır. İnternet trafiği bant genişliğine yapılan müdahalenin sona erdirilmesi için erişim sağlayıcılara Kurum tarafından bildirim yapılır.

(3) Türkiye’den günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt içi veya yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcı, 9 ve 9/A maddeleri kapsamındaki içeriklere yönelik olarak kişiler tarafından yapılacak başvurulara, başvurudan itibaren en geç 48 saat içinde olumlu ya da olumsuz cevap vermekle yükümlüdür. Olumsuz cevaplar gerekçeli olarak verilir.

(4) Türkiye’den günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt içi veya yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcı, kendisine bildirilen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararlarının uygulanmasına ve üçüncü fıkra kapsamındaki başvurulara ilişkin istatistiksel ve kategorik bilgileri içeren Türkçe hazırlanmış raporları altı aylık dönemlerle Kuruma bildirir. Üçüncü fıkra kapsamındaki başvurulara ilişkin rapor, kişisel verilerden arındırılmak suretiyle sosyal ağ sağlayıcının kendi internet sitesinde de yayınlanır.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

yüzde doksan oranına kadar daraltılması için sulh ceza hâkimliğine başvurabilir. Hâkim ikinci başvuru üzerine vereceği kararında, yüzde elliden düşük olmamak kaydıyla, sunulan hizmetin niteliğini de dikkate alarak daha düşük bir oran belirleyebilir. Bu kararlara karşı Başkan tarafından 5271 sayılı Kanun hükümlerine göre itiraz yoluna gidilebilir. Hâkim tarafından verilen kararlar erişim sağlayıcılara bildirilmek üzere Kuruma gönderilir. Kararların gereği, bildirimden itibaren derhâl ve en geç dört saat içinde erişim sağlayıcıları tarafından yerine getirilir. Temsilci belirleme ve bildirme yükümlülüğünün yerine getirilmesi halinde; verilen idari para cezalarının dörtte biri tahsil edilir, reklam yasağı kaldırılır ve hâkim kararları kendiliğinden hükümsüz kalır. İnternet trafiği bant genişliğine yapılan müdahalenin sona erdirilmesi için erişim sağlayıcılara Kurum tarafından bildirim yapılır.

(3) Türkiye’den günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt içi veya yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcı, 9 uncu ve 9/A maddeleri kapsamındaki içeriklere yönelik olarak kişiler tarafından yapılacak başvurulara, başvurudan itibaren en geç kırk sekiz saat içinde olumlu ya da olumsuz cevap vermekle yükümlüdür. Olumsuz cevaplar gerekçeli olarak verilir.

(4) Türkiye’den günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt içi veya yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcı, kendisine bildirilen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararlarının uygulanmasına ve üçüncü fıkra kapsamındaki başvurulara ilişkin istatistiksel ve kategorik bilgileri içeren Türkçe hazırlanmış raporları altı aylık dönemlerle Kuruma bildirir. Üçüncü fıkra kapsamındaki başvurulara ilişkin rapor, kişisel verilerden arındırılmak suretiyle sosyal ağ sağlayıcının kendi internet sitesinde de yayınlanır.

(Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili Tokat Milletvekili Özlem Zengin ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekilleri Manisa Milletvekili Erkan Akçay, Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül ile 5 Milletvekilinin Teklifi)

(5) Türkiye’den günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt içi veya yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcı, Türkiye’deki kullanıcıların verilerini Türkiye’de barındırma yönünde gerekli tedbirleri alır.

(6) Üçüncü fıkradaki yükümlülüğü yerine getirmeyen sosyal ağ sağlayıcıya beş milyon Türk Lirası, dördüncü fıkradaki yükümlülüğü yerine getirmeyen sosyal ağ sağlayıcıya ise on milyon Türk lirası idari para cezası Başkan tarafından verilir.

(7) Türkiye’den günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcılar hakkında 8 ve 8/A maddeleri kapsamında verilecek olan idari para cezaları bir milyon Türk Lirası olarak, 8 ve 9 uncu maddeleri kapsamında verilecek olan adli para cezaları ise elli bin gün olarak verilir. Söz konusu ihlallerin bir yıl içerisinde her bir tekrarında cezalar bir kat artırılarak uygulanır.

(8) Hukuka aykırılığı hâkim veya mahkeme kararı ile tespit edilen içeriğin sosyal ağ sağlayıcıya bildirilmesi durumunda, bildirimle rağmen 24 saat içinde içeriği çıkarmayan veya erişimi engellemeyen sosyal ağ sağlayıcı, doğan zararların tazmin edilmesinden sorumludur. Bu hukuki sorumluluğun işletilmesi için içerik sağlayıcının sorumluluğuna gidilmesi veya içerik sağlayıcıya dava açılması şartı aranmaz.

(9) Bu maddenin uygulanmasında sosyal ağ sağlayıcının yükümlülükleri, içerik veya yer sağlayıcısı olmasından doğan sorumluluk ve yükümlülüklerini ortadan kaldırmaz.

(10) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından belirlenir.”

MADDE 7- 5651 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 5- (1) Sosyal ağ sağlayıcılar, ek 4 üncü maddenin;

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(5) Türkiye’den günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt içi veya yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcı, Türkiye’deki kullanıcıların verilerini Türkiye’de barındırma yönünde gerekli tedbirleri alır.

(6) Üçüncü fıkradaki yükümlülüğü yerine getirmeyen sosyal ağ sağlayıcıya beş milyon Türk lirası, dördüncü fıkradaki yükümlülüğü yerine getirmeyen sosyal ağ sağlayıcıya ise on milyon Türk lirası idari para cezası Başkan tarafından verilir.

(7) Türkiye’den günlük erişimi bir milyondan fazla olan yurt dışı kaynaklı sosyal ağ sağlayıcılar hakkında 8 inci ve 8/A maddeleri kapsamında verilecek olan idari para cezaları bir milyon Türk lirası olarak, 8 inci ve 9 uncu maddeleri kapsamında verilecek olan adli para cezaları ise elli bin gün olarak verilir. Söz konusu ihlallerin bir yıl içerisinde her bir tekrarında cezalar bir kat artırılarak uygulanır.

(8) Hukuka aykırılığı hâkim veya mahkeme kararı ile tespit edilen içeriğin sosyal ağ sağlayıcıya bildirilmesi durumunda, bildirimle rağmen yirmi dört saat içinde içeriği çıkarmayan veya erişimi engellemeyen sosyal ağ sağlayıcı, doğan zararların tazmin edilmesinden sorumludur. Bu hukuki sorumluluğun işletilmesi için içerik sağlayıcının sorumluluğuna gidilmesi veya içerik sağlayıcıya dava açılması şartı aranmaz.

(9) Bu maddenin uygulanmasında sosyal ağ sağlayıcının yükümlülükleri, içerik veya yer sağlayıcısı olmasından doğan sorumluluk ve yükümlülüklerini ortadan kaldırmaz.

(10) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından belirlenir.”

MADDE 7- 5651 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 5- (1) Sosyal ağ sağlayıcılar, ek 4 üncü maddenin;

(Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanvekili Tokat Milletvekili Özlem Zengin ve Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkanvekilleri Manisa Milletvekili Erkan Akçay, Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül ile 5 Milletvekilinin Teklifi)

a) Üçüncü fıkrası kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirmek üzere üç ay içinde gerekli çalışmaları tamamlar.

b) Dördüncü fıkrası kapsamındaki yükümlülükleri uyarınca hazırlayacakları ilk raporlarını, 2021 yılı Ocak ayında Kuruma bildirir ve internet sitesinde yayımlar.”

MADDE 8- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 9- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

a) Üçüncü fıkrası kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirmek üzere üç ay içinde gerekli çalışmaları tamamlar.

b) Dördüncü fıkrası kapsamındaki yükümlülükleri uyarınca hazırlayacakları ilk raporlarını, 2021 yılı Ocak ayında Kuruma bildirir ve internet sitesinde yayımlar.”

MADDE 8- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 9- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

